

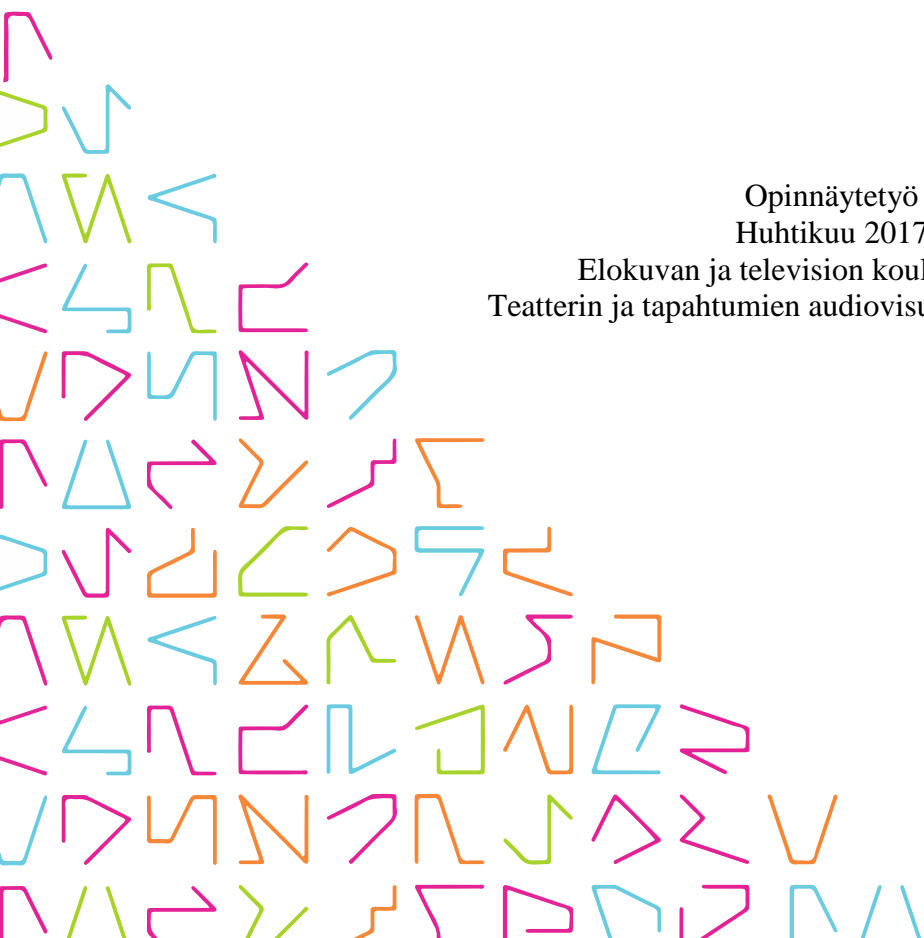
TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

VIERAILEVAN ESITYKSEN VALOTEKNINEN TOTEUTTAMINEN

Irene Lehtonen

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2017

Elokuvan ja television koulutusohjelma
Teatterin ja tapahtumien audiovisuaalinen suunnittelu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Elokuvan ja television koulutusohjelma
Teatterin ja tapahtumien audiovisuaalinen suunnittelu

LEHTONEN IRENE:

Vierailevan esityksen valotekninen toteuttaminen

Opinnäytetyö 51 sivua, joista liitteitä 21 sivua
Huhtikuu 2017

Kun esitys toteutetaan ensi-iltansa jälkeen vierailevana esityksenä, täytyy sen valosuunnitelma toteuttaa uudestaan. Valosuunnitelma ei automaattisesti sovi alkuperäisessä muodossaan uuteen tilaan eikä myöskään vierailun vastaanottava taho välttämättä tarjoa samanlaisia puitteita tai kalustoa kuin paikka, jossa esitys sai ensi-iltansa. Jotta esitys onnistuisi, tulee sen valoista vastaavan henkilön tehdä esivalmisteluja vierailua varten. Tämän opinnäytetyön tavoite on selvittää vierailijan näkökulmasta, miten esityksen valojen toteuttaminen käytännössä tapahtuu ennen vierailua ja sen aikana. Esitetyt toimitamallit pohjautuvat kirjoittajan omiin kokemuksiin ja niistä konkreettisen esimerkin antaa opinnäytetyössä esitelty case-esimerkki.

Opinnäytetyöstä käy ilmi, miten kaikki työvaiheet lopulta vaikuttavat toisiinsa ja omalla tavallaan mahdollistavat valojen toteuttamisen sekä vierailun onnistumisen. Selkeä kommunikointi vastaanottavan tahon ja vierailijan välillä, vierailuun etukäteen valmistautuminen ja valosuunnitelman muokkaaminen sekä johdonmukainen työskentely vierailun aikana ovat kaikki tärkeitä osia vierailevan esityksen valoteknisessä toteuttamisessa.

Jokainen esitys on omanlaisensa, joten kaikki opinnäytetyössä esitellyt työtavat eivät välttämättä ole sellaisenaan käytettävissä kaikissa tapauksissa. Ne voivat kuitenkin toimia hyvänä perus pohjana ja ovat sovellettavissa kunkin esityksen tarpeisiin sopiviksi. Opinnäytetyötä on mahdollista viedä pidemmälle selvittämällä, miten alalla dokumentoidaan liikkuvan valon osuutta valosuunnitelmassa sekä kertomalla mitä asioita valokaluston vuokraamisessa tulee ottaa huomioon ja miten se käytännössä tapahtuu.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Film and Television
Audiovisual Design of Theatre and Events

LEHTONEN IRENE:

Executing the Lighting Design of a Touring Performance

Bachelor's thesis 51 pages, appendices 21 pages

April 2017

Performances often get reperformed after the premiere in different venues as a visiting or touring performance. This means that the lighting design of the performance must be adapted to these new spaces so that it resembles the original version. The objective of this thesis was to clarify what kind of work stages it requires to execute a lighting design in a new space before and during the visit.

This thesis consists of data that the writer has gathered while working with performance lighting in different kind of performances. The information from these experiences has been narrated to give useful basic knowledge about the topic and is concretized through a case example of a touring performance. The thesis states that making thorough preparations before the visit is particularly important. Carrying out the stated work stages enables efficient execution of the lighting design during the visit.

Key words: touring performance, lighting design

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	ENNEN VIERAILUA.....	8
2.1	Tarvittavat tiedot vierailijalta vastaanottajalle.....	8
2.1.1	Tila	8
2.1.2	Valokartta ja kalustolista.....	9
2.1.3	Työvoima ja aikataulu.....	10
2.2	Tarvittavat tiedot vastaanottajalta vierailijalle.....	10
2.2.1	Pohjakuva.....	10
2.2.2	Kalustolista.....	11
2.3	Case-esimerkki: Di anima et di corpo.....	11
2.3.1	Tila	12
2.3.2	Kalusto ja valokartta	12
2.3.3	Työvoima ja aikataulu.....	13
3	VIERAILUUN VALMISTAUTUMINEN	14
3.1	Valokartta.....	14
3.2	Suuntauslista	16
3.3	Valotilanteet.....	17
3.4	Esitykseen valmistautuminen	17
3.5	Case-esimerkki: Di anima et di corpo.....	18
3.5.1	Valokartta.....	18
3.5.2	Muut dokumentit ja ohjeistukset.....	19
4	VIERAILU	21
4.1	Case-esimerkki: Di anima et di corpo, vierailun ensimmäinen päivä	21
4.2	Case-esimerkki: Di anima et di corpo, vierailun toinen päivä.....	24
5	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET.....	30
	LIITTEET	31
	Liite 1. Di anima et di corpo raideri	31
	Liite 2. Pohjakuva vastaanottavan tahon teatteritilasta	37
	Liite 3. Sivukuva vastaanottavan tahon teatteritilasta	38
	Liite 4. Vastaanottavan tahon kalustolista.....	39
	Liite 5. Di anima et di corpon uudelleen piirretty valokartta, katto	40
	Liite 6. Di anima et di corpon uudelleen piirretty valokartta, lattia	41
	Liite 7. Di anima et di corpon uudelleen piirretty lavasteiden pohjakuva	42
	Liite 8. Di anima et di corpo lavasteiden ripustusohje	43
	Liite 9. Di anima et di corpo valotilanteet.....	44

Liite 10. Di anima et di corpo käsikirjoitus.....49

1 JOHDANTO

Ensi-iltansa jälkeen esitykset lähtevät usein kiertueelle tai tekevät yksittäisiä vierailuja eri maihin ja kaupunkeihin. Joka kerta kun esitys toteutetaan uuteen tilaan, tarkoittaa se myös esityksen valosuunnitelman toteuttamista uudessa tilassa. Jotta valosuunnitelma ja sen toteuttaminen onnistuisivat halutulla tavalla vierailun aikana, täytyy ennen vierailua tehdä esivalmisteluja. Tässä opinnäytetyössä käsitelen esitysvierailua valojen toteuttamisen näkökulmasta esittävien taiteiden tuotannoissa. Tarkoitukseni on selvittää vierailijan näkökulmasta yksityiskohtaisesti, millaista tietoa esityksen valaistuksesta täytyy etukäteen antaa vastaanottavan tahon tuotantohenkilökunnalle, mitä tietoa vierailija tarvitsee vastaanottajalta, minkälaista valoon liittyvää esityötä vierailulle lähteminen käytännössä vaatii sekä mitä lopulta itse vierailun aikana tapahtuu.

Kattavan esityön tekeminen ja sen suora vaikutus työskentelyyn vierailun aikana on erittäin tärkeä osa esityksen ja vierailun onnistumista, joten haluan työlläni tähdentää perusteellisen valmistautumisen tärkeyttä. Alan kirjallisuudesta löytyy paljon tietoa valosuunnittelusta ja siihen liittyvästä paperityöstä, mutta erityisesti esitysten vierailuun liittyvästä työstä on vaikea löytää tietoa valon näkökulmasta. Tavoitteenani on tuoda julki, miten asiat käytännössä tapahtuvat, korostaa eri työvaiheiden tärkeyttä ja antaa käytännön esimerkki siitä, miten asioita valon näkökulmasta katsottuna alalla hoidetaan. Opinnäytetyössä käsitelen vain suoraan valotekniseen toteuttamiseen liittyviä aiheita ja ne viittaavat lähinnä keskikokoisten tai pienten esitysten toteuttamiseen, mutta tiedot ovat myös sovellettavissa isompiinkin produktioihin.

Tähänastisen työkokemukseni pohjalta olen koonnut toimiviksi kokemani toimintatavat kerrottavaksi tässä opinnäytetyössä ja jokaisessa luvussa sidon tekstissä käsitellyt asiat yhteen case-esimerkillä. Case-esimerkkinä käytän nykytanssi esitystä *Di anima et di corpo*, joka on saanut ensi-iltansa Helsingissä Zodiak - uuden tanssin keskuksessa 12.10.2012. Esityksen koreografi on Anna Mustonen ja sen valot sekä lavastuksen on suunnitellut Anna Pöllänen. Esitys on ensi-iltansa jälkeen tehnyt muutaman vierailun Suomessa. Case-esimerkkinä käytän vierailua, jota itse olin toteuttamassa ja tapahtui 30.-31.8.2016 välisenä aikana osana Bolzano festivaalia Bolzano nimisessä kaupungissa Italiassa.

Opinnäytetyö on suunnattu kaikille aiheesta kiinnostuneille. Ammattilaisille se toimii muistutuksena esityön sekä vierailun aikana tapahtuvan johdonmukaisen työskentelyn tärkeydestä. Alalla vasta aloittavat voivat löytää työstä hyödyllistä uutta tietoa ja poimia käyttöönsä toimintamalleja. Vierailevan esityksen muu työryhmä saa käsityksen siitä, miten esityksen valojen toteuttaminen vierailun yhteydessä tapahtuu. Erityisesti vastaanottavan tahon kannalta työ on tärkeä muistutus siitä, miten oleellista on saada heiltä kaikki tarvittava tieto, jotta vierailu voisi onnistua.

Esittävien taiteiden esityksissä valoista voi tapauskohtaisesti olla vastuussa esimerkiksi valosuunnittelija, tekninen tuottaja tai valoteknikko. Koska valoista vastaavan henkilön tittelin määrittäminen on esityskohtaista, käytän tässä opinnäytetyössä yleistä termiä valovastaava. Valovastaava on siis henkilö, joka on vastuussa vierailulle lähtevän esityksen valoihin liittyvästä ennen vierailua ja vierailun aikana tapahtuvasta toteuttamisesta. Sanalla vierailija viitataan vierailulle lähtevään esitykseen, sen työryhmään tai valovastaavaan. Termi vastaanottava taho tarkoittaa vierailun vastaanottavan osapuolen tuotantohenkilökuntaa, eli tapauskohtaisesti esimerkiksi teatterin tuottajaa tai teknistä johtajaa.

2 ENNEN VIERAILUA

Tässä luvussa kerron mitä kaikkea valoon liittyvää informaatiota vierailijan tulee antaa esityksen vastaanottavalle taholle sekä mitkä tiedot vierailija tarvitsee vastaanottajalta ennen vierailulle lähtemistä. Kaikki tarvittava informaatio vierailevasta esityksestä löytyy esityksen *raiderista*, joten ensimmäiseksi käsittelen sen sisältöä valolle olennaisten asioiden näkökulmasta. Tämän jälkeen käyn läpi mitä informaatiota vierailija tarvitsee vastaanottajalta, jotta vierailija voi valmistautua vierailua varten. Lopuksi kerron, miten edellä mainitut asiat toteutuivat case-esimerkissä *Di anima et di corpo*.

2.1 Tarvittavat tiedot vierailijalta vastaanottajalle

Ennen vierailulle lähtöä vierailija lähettää vastaanottavalle taholle esityksen *raiderin*, josta käy ilmi, millainen esitys on kyseessä ja millaiset puitteet tarvitaan, jotta esitys voidaan toteuttaa. Vierailijan toiveet luettuaan vastaanottava taho saa käsityksen siitä, mitä heiltä ja tilalta vaaditaan. Tämän jälkeen voidaan arvioida vastaanottajan tarjoaman tilan ja puitteiden soveltuvuutta sekä keskustella mahdollisista kompromisseista. Seuraavissa luvuissa avaan *raiderin* sisältöä valolle olennaisten asioiden näkökulmasta.

2.1.1 Tila

Valovastaavalle on olennaista tietää, millaisessa tilassa esitys tullaan esittämään, koska valosuunnittelu toteutetaan aina tilakohtaisesti. Alkuperäinen valosuunnitelma on tehty siihen tilaan missä esitys on saanut ensi-iltansa, mutta aina paikasta toiseen siirryttäessä suunnitelmaan joudutaan tekemään tilasta riippuen isoja tai pieniä muutoksia. *Raiderissa* on tärkeää ilmoittaa minkä kokoisen ja muotoisen tilan esitys vaatii, jotta valot voitaisiin toteuttaa mahdollisimman samankaltaisesti teoksen alkuperäiseen valosuunnitelmaan verrattuna. Koon ja muodon lisäksi valosuunnitelmaan vaikuttavat tilan rakenteelliset ominaisuudet, joten tapauskohtaisesti *raiderissa* saatetaan mainita tilaan liittyvistä lisävaatimuksista. Voitaisiin esimerkiksi kertoa, että esitys tarvitsee *black box* -tyyppisen teatteritilan tai että käytettävissä tulee olla avattavissa oleva ikkuna. Jos tila eroaa kooltaan, muodoltaan ja muilta ominaisuuksiltaan suuresti alkuperäiseen nähden,

joudutaan valosuunnitelmaa siirtäessä tekemään useita muutoksia, joilla taas on oma vaikutuksensa esimerkiksi esityksen estetiikkaan. Joissain tapauksissa on myös mahdollista, että vierailulle on lähdössä esitys, joka on helposti muokattavissa esitettäväksi moniin erilaisiin tiloihin. Tällöin *raiderissa* saatetaan antaa vain suuntaa antavia vaatimuksia tai toivomuksia sen suhteen.

2.1.2 Valokartta ja kalustolista

Valokartan tarkoitus on antaa vastaanottavalle taholle tietoa siitä, minkälaista valosuunnitelmaa ollaan toteuttamassa. Siitä käy ilmi, millaisia heittämiä esityksessä käytetään ja mihin kohtaan ne tahdotaan ripustaa. Valokartassa mainittujen tilan mittojen ja mitta-kaavan perusteella vastaanottava taho pystyy päättämään, millä etäisyydellä heittimet ovat toisistaan. Useimmiten valokarttaan on myös merkitty heitinten kanavanumerot ja *raiderissa* on hyvä erikseen mainita tarvittavien himmenninkanavien määrä.

Vastaanottavaa taho kiinnostaa erityisesti, kuinka paljon kalustoa heiltä tarvitaan käyttöön vierailun aikana. Tästä syystä *raiderista* tulee löytyä valokartan tueksi kalustolista, johon on eritelty, kuinka monta kappaletta mitään heitintyyppiä tarvitaan. Tarvittavien heitintyyppien ja niiden määrän lisäksi kalustolistassa on hyvä erikseen listata myös tarvittavat heitinten lisäosat, kuten esimerkiksi läpät, kalvokehukset, gobot, iirikset ja niin edelleen. Tarvittaville kalvoille on myös hyvä olla oma listansa.

Joissain tilanteissa vierailija haluaa itse tuoda omaa kalustoa mukanaan. Jotta vastaanottaja tietäisi tarkasti, kuinka paljon kalustoa heiltä tarvitaan käyttöön vierailun aikana, kannattaa *raideriin* tehdä erikseen merkintä siitä, mitä kalustoa vierailija tuo itse mukanaan. Myös tarvittavien kalvojen kohdalla tästä kannattaa olla erikseen maininta, sillä vastaanottajan tulee tietää etukäteen, jos heidän tarvitsee tilata jotakin tiettyä kalvoa vierailua varten. Esityksestä riippuen vierailija saattaa haluta tuoda paikalle oman valopöytänsä tai käyttää vastaanottavan tahon valopöytää. Tästäkin tehdään merkintä kalustolistaan.

2.1.3 Työvoima ja aikataulu

Vierailevan esityksen työryhmä arvioi yhdessä, kuinka paljon esityksen rakentamiseen ja mahdollisiin harjoituksiin tarvitaan aikaa. Arvion perusteella tehdään alustava aikataulu, joka ilmoitetaan *raiderissa*, jotta vastaanottava taho saa käsityksen siitä, kuinka paljon vierailija tarvitsee aikaa tilassa ennen itse esityksiä. Tarvittu aika on sidonnainen tarvittavaan työvoimaan. Vähällä työvoimalla esityksen valmisteluun kuluu enemmän aikaa, kun taas paljon työvoimalla vähemmän aikaa. Alustavan aikataulun lisäksi *raiderista* löytyy myös siis arvio tarvittavasta työvoimasta sekä tieto siitä, kuinka monta ihmistä saapuu paikalle esityksen omasta puolesta. Esityksestä riippuen työryhmä saattaa pärjätä itsenäisesti tai mahdollisesti tarvita lisäapua vastaanottavalta taholta. Vastaanottava taho ilmoittaa, sopiiko ehdotettu aikataulu heille ja tarvittaessa siihen tehdään muutoksia.

2.2 Tarvittavat tiedot vastaanottajalta vierailijalle

Voidakseen tehdä tarvittavat valmistelut vierailua varten, valovastaava tarvitsee pohjakuvan tilasta, jossa esitys tullaan esittämään, sekä listan kalustosta joka hänellä on käytettävissään vierailun aikana. Näiden avulla valovastaava pystyy suunnittelemaan etukäteen, miten esityksen valosuunnitelma tullaan siirtämään uuteen tilaan. Joissain tapauksissa valosuunnittelijat tai esityksen valovastaavat saattavat käydä tutustumassa tilaan ennen vierailua, mutta jos se ei ole mahdollista, on kaikki tilaan liittyvä tieto tervetullutta, jotta vierailija saa mahdollisimman kokonaisvaltaisen käsityksen tilasta.

2.2.1 Pohjakuva

Tila itsessään luo esitykseen omaa tunnelmaansa ja koska valosuunnittelu tehdään tilasidonnaisesti, on kaikki tilaan liittyvä tieto tärkeää valosuunnittelun siirtämisen kannalta. Hyvästä pohjakuvasta käy ilmi tilan koko, muoto, ripustuspisteet ja -putket sekä muut mahdolliset huomioon otettavat elementit, esimerkiksi pylvääät ja ikkunat, jotka saattavat vaikuttaa esityksen valollisiin ratkaisuihin. Jos katsomoa ei ole erikseen merkitty pohjakuvaan, vierailija ja vastaanottaja voivat etukäteen keskustella, miten katsomo kannattaa sijoittaa tilaan, jotta se toimisi hyvin yhteen esityksen kanssa. Tilan raken-

teellisten ominaisuuksien lisäksi valoon vaikuttaa tilan pintojen materiaalit ja värit. Vaaleat puupinnat heijastavat valoa eri tavalla kuin mattamustalla maalattu betoni ja luovat tilaan myös aivan erityyppistä tunnelmaa. *Raiderissa* on usein mainittu, jos vierailija tarvitsee esityksessä verhot tai tanssimaton käyttöönsä. Jos näitä toiveita ei syystä tai toisesta ole mahdollista toteuttaa, valovastaavan on hyvä tietää asiasta, jotta hän voi varautua tekemään muutoksia valosuunnitelmaan.

2.2.2 Kalustolista

Pohjakuvan lisäksi vierailija tarvitsee kattavan kalustolistan. Listasta tulee käydä ilmi käytettävissä olevien heittimien määrä, merkki ja teho sekä niihin tarvittavat lisävarusteet kuten esimerkiksi kalvokehukset tai ripustuskoukut (Shelley 1999, 41). Vastaanottajan tulee myös ilmoittaa, kuinka monta himmenninkanavaa on käytettävissä, sekä mikä valopöytä talosta löytyy. Jos kalustolistasta puuttuu jokin valosuunnitelman kannalta olennainen heitintyyppi, täytyy valovastaavan miettiä voiko sen mahdollisesti korvata jollain toisella saatavilla olevalla heitintyyppillä, onko vierailijalla mahdollisuus itse tuoda kyseisiä heittämiä mukanaan tai pitääkö vastaanottavan tahon mahdollisesti vuokrata heittämiä käytettäväksi vierailun ajaksi.

2.3 Case-esimerkki: *Di anima et di corpo*

Seuraavaksi käyn läpi, miten edellä käsitellyt asiat tapahtuivat käytännössä *Di anima et di corpo* -esityksen kohdalla. Tässä tapauksessa valotekninen toteuttaminen alkoi *raiderin* (liite 1) päivittämisellä, joka sitten lähetettiin vastaanottavalle taholle luettavaksi ja kommentoitavaksi. Siitä löytyy omat kappaleensa koskien tilaa, valoa, ääntä, aikataulua ja työvoimaa sekä lisähuomioita. *Raiderin* liitteenä ovat pohjakuva lavastuksesta sekä esityksen valokartta (liite 1, 35-36). Vastaanottava taho vastasi lähettämällä pohja- ja sivukuvan tilasta sekä kalustolistan (liitteet 2, 3, ja 4).

2.3.1 Tila

Tilaan liittyvissä vaatimuksissa mainittiin erikseen kuinka leveä, syvä ja korkea tilan tulisi vähintään olla. Lisäksi *raiderissa* toivotaan tilan olevan *black box* -tyyppinen teatteritila mustalla taustaverholla sekä mustaa tanssimattoa näyttämön takaosaan. Tilaan liittyvissä tiedoissa on erikseen maininta, jossa pyydetään, että tilassa olevat turhat tavarat siivottaisiin pois ennen esityksen pystyttämistä, jotta tila olisi mahdollisimman siisti (liite 1, 32.) *Raiderista* löytyy myös erikseen pohjakuva esityksen lavastuksesta sekä valokuva, joka havainnollistaa miltä esitys näyttää. Pohjakuvaan on merkittynä, miten lavasteet on mitoitettu sekä merkinnät siitä, miten tanssimatto on tarkoitus sijoittaa (liite 1, 35.)

2.3.2 Kalusto ja valokartta

Valoon liittyvälle kalustolle löytyy *raiderista* oma lukunsa. Kalustolista ei ole kovinkaan tarkka vaan enemmänkin suuntaa antava. Siinä pyydetään 32 kappaletta fresnel- tai PC- heittämiä. Floodien kohdalla ei ole mainintaa, kuinka monta niitä tarvitaan. Sen sijaan kerrotaan referenssinä, kuinka paljon niitä oli alkuperäisessä versiossa. Listassa pyydetään erikseen yleisövaloa ja kerrotaan että alkuperäisessä versiossa se toteutettiin kyntteliköllä. Lisäksi mainitaan vielä tarvittavat heittimien lisäosat, kalvot, himmennin kanavat sekä valopöytä. *Raideri* on päivitetty maaliskuussa 2016, viisi kuukautta ennen vierailua, joten kalustolista on laadittu erityisesti vierailua varten, jotta esityksen toteuttaminen olisi joustavampaa (liite 1, 32-33.) Kalustolistaan ei ole merkitty savukonetta ja asiaan liittyen *raiderista* löytyy erikseen maininta, jossa kerrotaan, että esityksessä ei ole käytössä savua tai tulta (liite 1, 34).

Esityksen valokartasta käy ilmi, miten heittimet olivat ripustettu esityksen alkuperäisessä versiossa. Karttaan on myös merkitty heittimien kanavanumerot sekä niissä käytettävien kalvojen numerot. Valokartan viereen on erikseen selvennetty mitkä kuviot tarkoittavat minkäkin tyyppisiä heittämiä ja maininta siitä, kuinka monta kappaletta mitäkin heitintyyppiä suunnitelmasta löytyy (liite 1, 36.) Tämä valokarttaan merkitty heitinlista ei kuitenkaan täsmää *raiderista* löytyvän heitinlistan kanssa ja koska valokartta on päivitetty lokakuussa 2012, on *raideriin* merkitty heitinlista luotettavampi. Erillisenä huomautuksena on vielä maininta siitä, että valokartta näyttää ainoastaan esityksen alkupe-

räisen version valosetin ja että sitä voidaan käyttää referenssinä, mutta muutokset ovat mahdollisia (liite 1, 32). Tämän lisäksi *raiderista* löytyy valosuunnittelijan yhteystiedot ja kerrotaan, että suunnittelijalle tulee ilmoittaa, jos lueteltuihin toiveisiin tulee muutoksia vastaanottajan puolelta (liite 1, 31).

2.3.3 Työvoima ja aikataulu

Raiderissa on omat kappaleensa näyttämöön, valoon ja ääneen liittyville tarpeille ja jokaisessa kappaleessa kerrotaan, kuinka paljon työvoimaa tarvitaan avuksi vastaanottavan tahon puolesta kullakin osa-alueella. Vierailijan puolelta paikalle saapuu yksi tekniikko ja hänen avukseen pyydetään valon puolesta kahta valoteknikkoa esityksen rakentamisen ajaksi ja erikseen vielä englantia osaava kolmas valoteknikko, jolla on täysi tietämys tilan tekniikasta, joka olisi paikalla ennen esitystä, sen aikana ja jälkeen (liite 1, 32-34.)

Raiderista löytyy valmiiksi suunniteltu alustava aikataulu, josta käy ilmi kuinka paljon aikaa kuluu mihinkin työvaiheeseen ja kuinka paljon työvoimaa kulloinkin tarvitaan. Vierailun aikataulu on jaettuna kahdelle päivälle, ensimmäisenä päivänä tapahtuu esityksen rakentaminen, toisena päivänä rakentamisen jatkaminen, harjoitukset ja itse esitys. Valosetin rakentamiselle on varattu neljä tuntia ensimmäisenä päivänä ja toisena päivänä yhteensä neljä tuntia valojen suuntaamiselle sekä ohjelmoinnille (liite 1, 34.)

3 VIERAILUUN VALMISTAUTUMINEN

Esityksen valosuunnitelman toteuttamisen mahdollistaa kaluston oikealle paikalle saaminen ja oikein kytkeminen oikeiden lisäosien ja kalvojen kanssa (Moran 2007, 135). Jotta tämä taas olisi mahdollista, täytyy esitykseen liittyvän valodokumenttien olla ajan tasalla ja päivitettyinä vierailua varten. Vierailuun etukäteen valmistautuminen helpottaa työskentelyä vierailun aikana. Tässä luvussa kerron mitkä valodokumentit ovat tarpeellisia esityksen valoja toteuttaessa, millaisia muutoksia niihin tarvitsee tehdä ennen vierailua, sekä miten itse esitykseen voi etukäteen valmistautua. Lopuksi kerron vielä, miten nämä asiat toteutuivat case-esimerkissä *Di anima et di corpo*.

3.1 Valokartta

Esityksen valokartta toimii pohjana koko valosuunnitelmalle ja on näin ollen tärkein valodokumentti vierailulle lähdettäessä. Koska alkuperäinen valosuunnitelma on piirretty eri tilaan kuin minne esitys on lähdössä vierailulle, tulee se piirtää uudestaan vastaanottavalta taholta saatuun pohjakuvaan tai itse piirrettyyn omaan versioon tulevasta tilasta. Ei ole olemassa yhtä ainutta oikeaa tapaa piirtää valokartta, olennaisinta on, että sitä käyttävät henkilöt ymmärtävät sitä ja osaavat helposti toimia sen pohjalta (European Lighting School: Reproducing the Light 2015). Kun uusi valokartta on piirretty, kannattaa se lähettää vastaanottavalle taholle, jotta hekin tietävät etukäteen millainen valosetti tullaan pystyttämään. Uutta karttaa piirtäessä tulee huomioida monta eri asiaa ja miettiä, miten ne ovat vaikutuksessa toisiinsa.

Ennen kuin mitään voidaan ripustaa, pitää tietää minne voidaan ripustaa. Pohjakuvasta näkee missä mahdolliset ripustukset¹ tilassa sijaitsevat. Jos olemassa olevien ripustusten kanssa ei ole mahdollista päästä haluttuun lopputulokseen, pitää ottaa selvää onko niitä mahdollista lisätä sinne missä niitä tarvitaan. Muutoin heittimet piirretään paikoilleen jo olemassa oleviin ripustuksiin.

¹ ripustukset: tapauksesta riippuen esimerkiksi putket, trussit, tangot

Tilan leveys, pituus ja korkeus vaikuttavat siihen kuinka paljon sekä millaisia heittämiä valosuunnitelman toteuttamiseen tarvitaan. Alkuperäisen suunnitelman mukaiset heittimien avauskulmat eivät välttämättä toimi eri kokoisessa uudessa tilassa, mikä saattaa johtaa siihen, että koko valosuunnitelmaa joudutaan korjaamaan uuteen tilaan sopivammaksi. Esimerkiksi alkuperäisessä suunnitelmassa etuvalo on toteutettu viidellä 1kw:n PC-heittimellä. Tila johon esitys on menossa vierailulle, on kuusi metriä leveämpi kuin alkuperäinen. Riittääkö viisi 1kw:n PC-heitintä etuvaloksi uudessa tilassa? Tilanteesta riippuen asian voi ratkaista muun muassa seuraavilla tavoilla:

- lisäämällä heitinten määrää niin että valo kattaa halutun alueen
- vaihtamalla heitintyyppiin, joka tuottaa enemmän valoa
- sopimalla tuotannon kanssa, että lavaa ei käytetä esityksen aikana sen koko leveydeltä, jolloin voidaan pysyä alkuperäisessä suunnitelmassa.

Riippumatta siitä toteutetaanko suunnitelma omalla vai vastaanottavan tahon kalustolla, pitää valosuunnitelmaa uudelleen piirtäessä ottaa huomioon onko heittimien määrän lisääminen tai heitintyyppien vaihtaminen ylipäätään mahdollista. Heittimien määrää pohtiessa on myös hyvä tarkistaa, kuinka monta himmenninkanavaa on käytettävissä. Vierailua varten varattu kalusto selviää vastaanottavan tahon lähettämästä kalustolistasta.

Uutta valokarttaa piirtäessä pitää huomioida, miten paljon esityksen rakentamiseen on varattu aikaa ja työvoimaa. Esityksen *raiderissa* on mainittu toivotut työajat sekä työvoiman määrä. Vastaanottavan tahon kanssa sovitaan millainen aikataulu ja työvoima on mahdollista järjestää heidän puolestaan. Tämän keskustelun perusteella muotoutuu vierailun aikataulu, joka vaikuttaa myös valoon. Vierailevan tahon valovastaavan pitää etukäteen miettiä, mitä on mahdollista toteuttaa missäkin ajassa ja mahdollisesti tehdä muutoksia valosuunnitelmaan. Jos aikataulu on tiukka ja rakentajia vähän, saattaa liian ison valosetin rakentaminen olla turhan vaativaa.

Kaikkia valoon liittyviä päätöksiä ei välttämättä ole mahdollista tehdä ennen vierailua ja valmiisiin suunnitelmiin saattaa tulla muutoksia paikan päällä, joten on hyvä jo etukäteen miettiä, millaisia kompromisseja saatetaan joutua, tai on valmis tilanteen tullen tekemään. Shelley (1999, 36) painottaa, että hyvin valmistautumalla voi vierailun aikana välttyä tekemästä hätäisiä virhepäätöksiä. Tilanteen tullen on kuitenkin myös hyvä muistaa, että vastaanottavan tahon valovastaava useimmiten tuntee tilan ja sen mahdol-

lisuudet hyvin ja osaa ehdottaa erilaisia ratkaisutapoja ongelmiin. Paikalla olevaa henkilökuntaa kannattaa siis käyttää hyödyksi.

3.2 Suuntauslista

Valokartan apuna on hyvä olla olemassa lista, josta saa selville mitä milläkin heittimellä on tarkoitus tehdä. Suuntauslistan sisältö vaihtelee esityskohtaisesti, mutta pääasiassa siitä olisi hyvä käydä ilmi seuraavat tiedot jokaisen heittimen kohdalla:

- kanavanumero
- käytettävät lisäosat (läpät, kalvofreimit, gobot, iirikset)
- kalvo
- heittimen tarkoitus (etuvalo, takavalo, *spesiaali*² tai muu vastaava)
- miten heitin on tarkoitus suunnata (suunta, miten iso, miten skarppi, käytetäänkö veitsiä ja niin edelleen).

Esimerkkinä olevasta taulukosta 1 käy ilmi, että kanava 1 on 1kw fresnel-heitin, jota on tarkoitus käyttää etuvalona. Merkintä OW tarkoittaa *open white*, eli heitimeen ei laiteta kalvoa, mutta läpät tarvitaan. Lisäksi heittimelle on annettu suuntausohjeet. Suuntauslistasta kannattaa päivittää valokartan uudelleen piirtämisen yhteydessä, jos käyttöön tulevaa kalustoa on muutettu alkuperäisestä suunnitelmasta. Myös tilan vaihtumisen takia on suuntausohjeet päivitettävä uuteen tilaan soveltuviksi. Suuntausohjeet on myös mahdollista ilmoittaa *focus chart* nimisessä valodokumentissa, joka antaa yksityiskohtaista tietoa jokaisen heittimen suuntaamisesta (Essig 2005, 221; Shelley 1998, 112). Itselläni ei kuitenkaan ole kokemusta *focus chartin* käyttämisestä, sillä tähän mennessä saamani suuntausohjeet ovat löytyneet taulukon 1 mukaisesta heitin/kanava -listasta.

TAULUKKO 1. Esimerkki suuntauslistasta

CH		Suuntaus
1	Etuvälo 1kw fresnel, OW, läpät	Lavan etuosaan mahdollisimman isona, ei saa osua yleisöön tai katteisiin

² *spesiaali*: valotekniikassa *spesiaalilla* tarkoitetaan vain tiettyihin kohtauksiin suunniteltuja valotilanteita ja niiden vaatimia heittämiä (Leskinen 2010, 18).

3.3 Valotilanteet

Ohjelmointia varten tarvitaan lista esityksen valotilanteista. Lista on avattuna esityksen jokainen valotilanne, eli siitä käy ilmi mitkä heittimet ovat päällä ja millä intensiteetillä missäkin valotilanteessa. Lisäksi listaan on merkitty, miten valotilanteet vaihtuvat (esimerkiksi *fade in/out, follow*). Listaa ei välttämättä tarvitse, jos esitys löytyy valmiiksi ohjelmoituna omalta valopöydältä tai tietokoneelta, jolta esitys on tarkoitus ajaa. Se on kuitenkin hyvä olla olemassa siltä varalta, että etukäteen ohjelmoitu tiedosto syystä tai toisesta vaurioituu tai katoaa. Taulukosta 2 käy ilmi mitkä kanavat ovat käytössä *cuessa* 1, millä intensiteetillä niiden halutaan olevan, sekä millä *fade*-ajalla *cue* halutaan ajaa sisään ja ulos. Kaikki valotilanteet on hyvä käydä läpi ennen vierailulle lähtöä, jos käytettävään kalustoon on tullut muutoksia ja varsinkin, jos kanavanumerot ovat muuttuneet alkuperäisestä suunnitelmasta. On myös hyvä etukäteen varautua kompromisseihin ja pohtia, millaisia muutoksia tilanteisiin voidaan joutua mahdollisesti tekemään.

TAULUKKO 2. Esimerkki valotilanelistasta

CUE	CH	INT.	Time IN/OUT
1	1	50	5/10
	2	100	
	3	50	

3.4 Esitykseen valmistautuminen

Esityksen ajamista varten mukaan tarvitaan myös käsikirjoitus, josta pystyy seuraamaan esityksen kulkua ja johon on merkittynä valotilanteiden iskut oikeille kohdille. Itse esitystä varten voi valmistautua katsomalla esityksen tallenteen. Sitä tehdessä on hyvä samalla seurata käsikirjoitusta ja mielessä harjoitella iskuihin osumista. Tallenteen katsomisen lisäksi (tai jos esityksestä ei ole olemassa tallennetta) esitykseen voi valmistautua myös käymällä esityksen harjoituksissa, jos sellaisia järjestetään ennen vierailulle lähtemistä. Tallenteen katsomisen ja harjoituksiin osallistumisen tarve riippuu pitkälti siitä, miten tuttu esitys on entuudestaan esityksen ajavalle henkilölle. Jos esityksen muistaa jo ulkoa, ei näin perinpohjainen valmistautuminen välttämättä ole tarpeellista, mutta jos taas esityksen ajaa henkilö, joka ei ole ennen nähnyt esitystä tai sen kanssa työskente-

lystä on jo kulunut aikaa, ei kummastakaan valmistautumistavasta ole haittaa. Harjoituksissa voi myös saada selville, jos kohtauksiin on tehty muutoksia, joilla on vaikutusta valojen toteuttamiseen.

3.5 Case-esimerkki: *Di anima et di corpo*

Tässä luvussa kerron *Di anima et di corpo* esityksen vierailuun valmistautumisesta ennen vierailulle lähtöä. Esityksen valo- ja lavastussuunnittelija Pöllänen hoiti kommunikaation vastaanottavan tahon kanssa kaikesta valoon ja lavasteisiin liittyvästä, sekä teki kaikki tarvittavat muutokset tarvittaviin dokumentteihin. Pöllänen ei kuitenkaan itse päässyt lähtemään vierailulle, joten hän palkkasi minut esityksen valovastaavaksi vierailun ajaksi. Ennen vierailua pidimme Pölläsen kanssa kokouksen, jossa kävimme läpi kaikki esityksen toteuttamiseen tarvittavat tiedot. Valojen lisäksi valmistauduin myös toteuttamaan esityksen lavastuksen, koska työryhmään ei erikseen kuulu lavasteista vastaavaa henkilöä. Kokouksen lisäksi valmistauduin vierailuun osallistumalla kahdesti esityksen harjoituksiin. Koska esitys ei ollut minulle entuudestaan tuttu, harjoituksiin osallistuminen antoi hyvän käsityksen esityksen etenemisestä. Oli myös hyvä etukäteen päästä tutustumaan ihmisiin, joiden kanssa tulee tekemään töitä.

3.5.1 Valokartta

Vierailua varten Pöllänen oli siirtänyt alkuperäisen valosuunnitelman (liite 1, 36) vastaanottavalta taholta saatuun pohjakuvaan (liite 2). Alkuperäinen suunnitelma oli piirretty vain yhdelle valokartalle, mutta tällä kertaa sain käyttööni kaksi valokarttaa. Ensimmäisestä kävi ilmi kattoon ripustettavat heittimet (liite 5) ja toisesta lattialle sijoitettavat heittimet sekä yksi *spesiaal*i (liite 6).

Valosuunnitelman suurimmat muutokset oli tehty käytettävään valokalustoon. Vastaanottavan tahon kanssa käydyissä sähköposti keskusteluissa kävi ilmi, että heiltä saatu kalustolista (liite 4) ei pidä valon kannalta paikkaansa. Käyty keskustelu oli hieman epäselvä ja lopulta ei ollut varmaa tietoa siitä, kuinka paljon ja millaisia heittämiä saataisiin käytettäväksi. Asia selviäisi vasta paikan päällä. Sovimme Pölläsen kanssa, että lähtökohtaisesti pyrkisin toteuttamaan valosuunnitelman, kuten uusiin valokarttoihin oli

piirretty. Siltä varalta, että kalustoa olisikin tarjolla odotettua vähemmän kirjoitin itselleni muistiin mitkä heittimet tulee priorisoida ja mitkä olisi mahdollista jättää pakon edessä suunnitelmasta pois.

Alkuperäisessä suunnitelmassa etuvalo oli toteutettu viidellä profiililla, jotka olivat ripustettuna katsomon päälle. Vierailu tilassa ei kuitenkaan ollut mahdollisuutta ripustaa katsomon päälle, joten etuvalot oli piirretty ripustettaviksi yleisöä lähimpänä olevaan putkeen. Heitintyyppiä oli vaihdettu viiden profiilin sijaan viisi 1,2kw fresnel-heitintä. Muitakin muutoksia oli tehty. Vierailua varten varattu tila oli melkein viisi metriä leveämpi kuin alkuperäinen, joten heittimien välimatkaa toisiinsa oli kasvatettu, jotta suurempi alue saataisiin valaistua. Alkuperäisen suunnitelman par-heittimet oli jätetty suunnitelmasta kokonaan pois ja tilalle merkitty käyttöön saatavasta kalustosta riippuen joko fresnel- tai PC-heittimet. Alkuperäisessä suunnitelmassa yleisövalo oli toteutettu kyntteliköllä, mutta sellaista ei löytynyt vastaanottavan tahon omasta kalustosta. Vastaanottava taho lupasi kysyä sopivaa kynttelikköä käyttöömmme muilta kaupungin teattereilta.

3.5.2 Muut dokumentit ja ohjeistukset

Myös esityksessä lavasteena käytettävien kultaisten verhojen ripustaminen sopeutettiin leveämpään tilaan. Pöllänen oli tehnyt erilliset piirustukset verhojen ripustamista varten, joista ensimmäisestä (liite 7) kävi ilmi mihin putkiin ja mille etäisyydelle toisistaan ne olisi tarkoitus ripustaa. Toisessa kuvassa (liite 8) on selitetty tarkemmin, miten verhot käytännössä ripustetaan sekä mille korkeudelle.

Tätä vierailua varten Pölläsellä ei ollut antaa minulle suuntausohjeiksi erillistä suuntauslistaa. Sen sijaan kirjoitin itselleni kokouksemme aikana muistiinpanot siitä mikä on minkäkin heittimen tarkoitus ja miten se halutaan suunnata. Ohjelmointia varten sain kuitenkin valotilanelistan (liite 9), jossa oli kanavanumeron lisäksi annettu heittimille nimet, jotka auttaisivat muistamaan heittimien tarkoituksia. Valotilanelista tulevaa vierailua varten kirjoitettiin uudestaan kokouksen aikana ja pohjana käytettiin edellisissä vierailuissa käytettyjä listoja. Uuteen listaan intensiteetit merkittiin monessa kohtaa vain suuntaa antavina arvoina, sillä tila itsessään vaikuttaisi siihen, millaiset intensiteetit toimivat esityksessä tällä kertaa ja varman päätöksen voisi tehdä vasta paikan päällä.

Esityksen ajamista varten sain esityksen käsikirjoituksen (liite 10), johon oli selvästi merkitty missä kohtaa valotilanteen halutaan vaihtuvan. Katsoimme esityksen tallenteen yhdessä Pölläsen kanssa ja kävimme kaikki valoiskut tarkasti läpi. Koska esityksen teksti esitetään italiaksi laulamalla, oli joidenkin iskujen tallenteesta huomaaminen vaikeaa ja siksi tein käsikirjoitukseen vielä omia muistiinpanoja helpottamaan esityksen ajamista. Tutustuin esitykseen vielä paremmin omalla ajalla katsomalla tallenteen uudestaan muutaman kerran käsikirjoituksen kanssa.

Kokouksen päätteeksi päivitimme ja kävimme läpi vierailun aikataulun. Vastaanottaja oli ilmoittanut ajat, jolloin tila on meidän käytettävissämme sekä mihin aikaan esitys on suunniteltu alkavaksi. Alkuperäiseen aikatauluun (liite 1, 34) tuli vain pieniä muutoksia. Vastaanottajan puolelta saatavasta työvoimasta ei kuitenkaan ollut tullut tietoa, joten lähdin vierailulle toivoen, että paikan päällä olisi edes yksi teknikko auttamassa.

4 VIERAILU

Tässä luvussa kerron case-esimerkin *Di anima et di corpo* avulla, miten esityksen valotekninen toteuttaminen käytännössä tapahtuu itse vierailun aikana. Luvun tarkoitus on antaa käytännön esimerkkejä opinnäytetyössä aiemmin käsitellyistä asioista ja koota niitä yhteen. Haluan myös avata, miten laajalle vierailevan valovastaavan vastuu ulottuu ja miten tärkeitä yksinkertaisetkin asiat ovat esityksen onnistumisen kannalta. Vastaanottavan tahon työntekijöiden tehtävä on saada esitys onnistumaan vierailijan toiveiden perusteella, joten tarkka ohjeistaminen on erittäin tärkeää. Teksti etenee vierailun aikana käytetyn aikataulun mukaisesti, josta käy ilmi kuinka paljon millekin työvaiheelle oli varattu aikaa minäkin päivänä (taulukko 3).

TAULUKKO 3. Vierailun aikataulu

Ensimmäinen päivä	
13.00-17.00	esityksen pystytys (valo, ääni, lavasteet)
17.00-19.00	harjoitukset
Toinen päivä	
10.00-13.00	valojen suuntaaminen
13.00-14.00	valojen ohjelmointi ja sound check
14.00 ->	harjoitukset
15.30 ->	tekninen läpimeno
16.30 ->	korjaukset
18.00-19.30	tauko
19.30 ->	valmistautuminen
20.30 ->	esitys alkaa, kesto n. 60 min.
22.00 ->	purku

4.1 Case-esimerkki: *Di anima et di corpo*, vierailun ensimmäinen päivä

Ennen vierailulle lähtöä ei ollut varmaa tietoa, miten paljon valokalustoa saisimme käyttöömmekä myöskään siitä, miten paljon saisimme apua vastaanottajan puolelta esityksen pystyttämistä varten. Asia selvisi, kun saavuimme teatterille vierailun ensim-

mäisenä päivänä. Paikalla oli viisi valoteknikkoa, kolme näyttämöhenkilöä sekä yksi ääniteknikko. Valoteknikot ilmoittivat, että saisimme käyttöömmekä kaiken kaluston mikä Pölläsen lähettämiin valokarttoihin (liite 5 ja 6) oli piirretty.

Ennen pystyttämisen aloittamista arvioimme vielä varmuuden vuoksi esityksen koreografian Mustosen kanssa, että alkuperäinen suunnitelma lavasteiden, heittimien sekä tanssimaton sijoittamisesta tilaan on varmasti paras ratkaisu. Kun olimme todenneet alkuperäiset suunnitelmat tilan kannalta toimiviksi, aloitimme esityksen pystyttämisen. Minulla oli päävastuu valoista ja lavasteista, joten pystyttäminen tapahtui ohjeistuksellani.

Valoteknikot työskentelivät itsenäisesti Pölläsen piirtämän valokartan mukaan. Tärkeimmät ohjeistukseni heille oli heittimien etäisyydet toisiinsa. Teknikot olisivat myös itse voineet laskea heitinten etäisyydet valokarttaan merkityn mittakaavan avulla, mutta tässä esityksessä ne ovat erityisen tarkat, joten halusin pitää asiasta huolen kertomalla mitat itse.

Alkuperäistä suunnitelmaa lattialle sijoitettavista heittimistä (liite 6) jouduttiin hieman muokkaamaan. Vastaanottavan tahon vastaava valoteknikko ilmoitti, että heittimet olisivat liian lähellä katsomoa ja ne saattaisivat olla riski hätäpoistumistilanteessa. Heittimet jouduttiin sijoittamaan kauemmas katsomosta, mikä johti siihen, että etäisyys heittimien ja esityksessä käytettävän cembalon välillä kapeni liian pieneksi. Tästä syystä se jouduttiin sijoittamaan uudelleen hieman taemmas ja erittäin lähelle kultaista lavasteverhoa. Heittimien uudelleen sijoittamisesta johtuen, niistä tuleva valo avautui näyttämölle hieman liian läheltä esityksen koreografiaan nähden ja cembalon soittajalle jäi toivottua pienempi tila cembalon ja kultaisen verhon väliin. Tämä ei visuaalisesti aivan noudattanut alun perin suunniteltua näyttämökuvaa ja valosuunnitelmaa, mutta päätimme Mustosen kanssa, että uudet sijainnit eivät vaikuttaisi liikaa ja hyväksyimme muutokset. Jos olisimme todenneet, että muutokset vaikuttavat liikaa koreografiaan ja esityksen visuaaliseen ilmeeseen, olisi kaikki kultaiset verhot pitänyt siirtää taemmaksi näyttämöllä. Tämä taas olisi johtanut myös katossa olevien heittimien uudelleen sijoittamiseen, sillä niitä ei olisi voinut pitää samoissa putkissa verhojen kanssa paloturvallisuuden takia. Myös valojen suunnat olisivat muuttuneet liikaa alkuperäiseen valosuunnitelmaan nähden.

KUVA 1. Esityksen pystyttäminen (Lehtonen 2016)

Valosuunnitelmassa oli myös yksi heitin, jonka sijoittamista ei oltu etukäteen määritetty varmaksi. Se oli kuitenkin piirrettynä samaan valokarttaan lattialle tulevien heittimien kanssa ja sen viereen oli kirjoitettu ohjeistus heittimen sijoittamiselle. Ohjeistuksessa kerrottiin, että heitin toimii sivuvalona ja olisi toivottavaa, että se ripustettaisiin noin kahden metrin korkeuteen. Esimerkiksi heittimen lattiajalustalla parvekkeelle sijoittaminen kolmen ja puolen metrin korkeuteen voisi olla sopiva vaihtoehto (liite 6.) Tilan sivukuvasta (liite 3) näkyy tarkemmin parveke, jonne Pöllänen oli suunnitellut heittimen sijoitettavaksi. Etukäteen ei kuitenkaan ollut varmuutta siitä, saako parvekettä käyttää tähän tarkoitukseen tai toimisiko idea käytännössä ylipäätään, joten päätös tulisi tehdä vasta paikan päällä. Kun tuli kyseisen heittimen ripustamisen vuoro, huomasin että heti parvekkeen vieressä oli seinään kiinnitettynä pystysuunnassa ripustusputki, jota ei ollut merkittynä tilan sivukuvaan. Keskustelimme vastaanottavan tahon valovastaavan kanssa eri vaihtoehtoista ja päätimme yhdessä, että kyseiseen putkeen ripustaminen olisi parempi vaihtoehto kuin parvekkeelle sijoittaminen. Kokeilemalla löysimme putkesta hyvän kohdan heittimelle, niin että valo tuli toivotulta korkeudelta ja loi halutun efektin.

Esityksen lavasteiden etäisyydet oli etukäteen mitoitettu pohjakuvaan (liite 7), joten mittasin ja merkitsin verhojen paikat ripustusputkiin teipillä ennen kuin annoin näyttä-

möhenkilökunnalle luvan aloittaa verhojen ripustamisen. Musta tanssimatto oli jo etukäteen levitettyä lattialle, mutta pyysimme vielä erikseen yhtä rullaa lisää, jotta esiintymistila jatkuisi hieman lähemmäs katsomoa. *Raiderissa* pyydettyä mustaa taustaverhoa ei oltu etukäteen vielä ripustettu, joten ohjeistin näyttämöhenkilöitä ripustamaan näyttämön takaosaan kaksi mustaa verhoa vierekkäin niin, että ne peittäisivät koko takaseinän, mutta keskelle jäisi väli josta esiintyjä pääsisi kulkemaan.

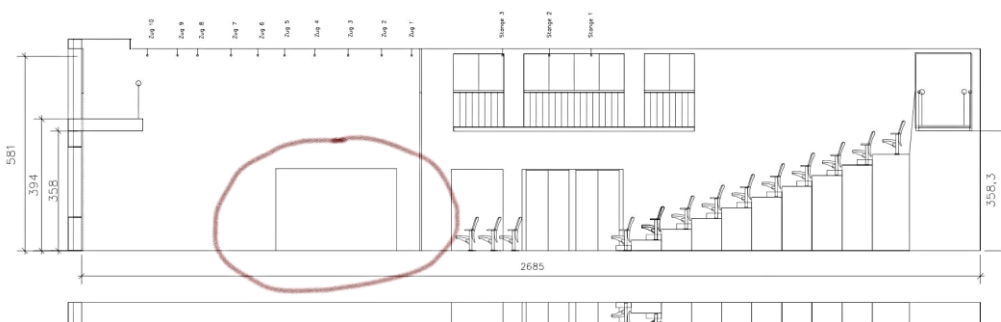
Koska työvoimaa oli paikalla paljon eikä pystyttämisen aikana tullut ongelmia vastaan, jäi ensimmäisenä päivänä aikataulun mukaisesti myös aikaa esityksen harjoittelukselle. Seurasin harjoituksia ja tein huomioita esiintyjien paikoista, jotta seuraavana päivänä tietäisin paremmin, miten valot tulee suunnata. Illalla harjoitusten jälkeen valmistauduin seuraavaa päivää varten käymällä läpi kaikki tarvittavat dokumentit, sekä katsomalla esityksen tallenteen vielä kerran.

4.2 Case-esimerkki: *Di anima et di corpo*, vierailun toinen päivä

Vierailun toinen päivä alkoi aikataulun mukaisesti heittimien suuntaamisella. Käyttöömme oli myös löydetty esitykseen sopiva kynttelikkö, jonka ripustimme paikalleen. Paikalla oli auttamassa neljä valoteknikkoa, joista yksi operoi valopöytää, kaksi siirsi tikkaita ja kolmas suuntasi heittimet ohjeideni mukaisesti. Kielimuurista huolimatta suuntaaminen sujui nopeasti. Ripustamisen yhteydessä jokaiseen heittimeen oli edellisessä päivänä asetettu tarvittavat lisäosat sekä kalvot ja heittimet oli *patchattu*, eli ristikytetty valokartassa ilmoitettujen kanavien mukaisesti. Seuraavana päivänä tapahtuvaa suuntaamista ennakkoiden, myös heittimien toimiminen oli testattu ripustamisen päätteeksi käyttämällä jokainen kanava valopöydästä ylhäällä. Myös valosuunnittelija ja opettaja Linda Essig (2005, 223) ohjeistaa toteuttamaan edellä mainitut työvaiheet ennen heittimien suuntaamista.

Esitykseen kuuluu kohta, jossa esiintyjät poistuvat näyttämöltä toiseen huoneeseen. Toivottavaa olisi, että huoneen ovi olisi sen verran lähellä näyttämöä, että oven ollessa auki huoneesta vuotaisi valoa näyttämölle. Tätä toivetta ei ole mainittu esityksen *raiderissa*, joten asia täytyy hoitaa vierailukohtaisesti tilan puitteiden mukaan. Olimme Pöyläsen kanssa etukäteen tutkineet tilan pohja- ja sivukuvaa ja kartoittaneet mahdollisuuksia ja sopineet, että asiaa pitää tutkia tarkemmin paikan päällä. Lopulta koreografi Mus-

tosen kanssa päätimme, että kuvassa 1 näkyvä oviaukko toimisi tähän tarkoitukseen esityksessä parhaiten. Päädymme myös lisäämään huoneeseen 1kw:n fresnel-heittimen, sillä huoneen omat kattolamput eivät olleet tarpeeksi tehokkaat halutun efektin luomiseksi.

KUVA 2. Esityksessä käytetty oviaukko (Bagatin 2016, muokattu)

Heittimien suuntaamisesta jatkoimme suoraan valotilanteiden ohjelmointiin. Yksi valoteknikoista jäi ohjelmoimaan esitystä kanssani ja loput kolme lähtivät tauolle. Tähän mennessä olimme pysyneet hyvin aikataulussa, mutta ohjelmointiin meni odotettua kauemmin aikaa. Operaattorina toiminut valoteknikko ei ollut kovin nopea käyttämään valopöytää ja minulla oli vaikeuksia päättää sopivia intensiteettejä. Valotilanelistassa (liite 9) olevat intensiteetit olivat vain suuntaa antavia ja en ollut koskaan nähnyt esityksen valoja liveinä, joten en ollut varma, miten pimeä esityksen olisi tarkalleen tarkoitus olla. Yritin katsoa tallenteesta mallia ohjelmoinnin lomassa, mutta siitä ei ollut hyötyä, koska en voinut olla varma, miten paljon kamera vääristää heittimien tehoja. Esiintyjät aloittivat harjoitukset kello 14.00, kun me vielä jatkoimme ohjelmointia. Lopulta ohjelmointiin aikataulutettu aika alkoi venyä teknistä läpimenoa varten varattuun aikaan, joten päädyin tekemään intuitiolla nopeita ratkaisuja, jotta ehtisimme tehdä edes yhden kunnan läpimenon ennen esitystä. Ennen läpimenon alkua ohjeistin vielä esiintyjä ja kerroin heille missä kohdissa ovat *spesiaalisti* suunnatut valot, joihin heidän pitää osata sijoittua.

KUVA 3. Näyttämö ennen teknistä läpimenoa (Lehtonen 2016)

Pääsimme aloittamaan teknisen läpimenon lähestulkoon aikataulun mukaisesti. Läpimenon aikana sain ensimmäistä kertaa mahdollisuuden harjoitella iskuihin osumista livenä. Samalla arvioin miltä esityksen valot näyttävät ja kirjoitin muistiinpanoja korjauksista, jotka pitäisi vielä tehdä. Läpimenon jälkeen Mustonen antoi minulle palautteen, jossa hän kertoi millaisia muutoksia hän toivoisi valoihin vielä tehtävän. Muu työryhmä lähti tauolle ja minä jäin tekemään tarvittavia korjauksia yksi valoteknikko apunani. Korjasimme muutaman heittimen suuntauksen, jonka jälkeen teimme vielä hieman hienosäätöä valotilanteiden intensiteetteihin. Lisäksi pyysin valoteknikkoa teippaamaan lattialla olevien heittimien johdot siistin näköisiksi. Ennen tauolle lähtemistä kävin vielä jokaisen valotilanteen läpi ja tarkistin, että esitys on valollisesti yhdenmukainen ja että tilanteet näyttävät mielestäni hyvältä.

Tauon jälkeen koko työryhmä palasi näyttämötilaan valmistautumaan esitykseen tuntia ennen sen alkamista. Paikalla oli myös yksi valoteknikko siltä varalta, että pitäisi vielä tehdä viime hetken muutoksia. Kävimme työryhmän ja talon henkilökunnan kanssa läpi, miten hoidamme kommunikaation juuri ennen esityksen alkamista, eli milloin kaikki

katsojat ovat varmasti sisällä ja esitys voi alkaa. Vielä ennen yleisön sisään päästämistä kävin kertaalleen kaikki valotilanteet läpi käsikirjoituksen (liite 10) kanssa. Esitys alkoi ajallaan ja oli onnistunut. Talon oma valoteknikko istui koko esityksen ajan vieressäni valmiina toimimaan, jos jostain syystä valopöytä ei toimisikaan niin kuin pitäisi tai ilmaantuisi muita teknisiä ongelmia. Ainut selvästi havaittavissa oleva moka tapahtui esityksen alkuvaiheessa, kun esiintyjä ei osunutkaan hänelle suunnattuun valoon, joka oli iiriksen kanssa rajattu ihmisen pään kokoinen kapea valokeila. Kaikki iskut osuivat kuitenkin tarkasti kohdalleen ja esitys sujui paremmin kuin aiemmin päivällä tehty läpimeno. Koko työryhmä oli tyytyväinen lopputulokseen.

Esityksen päätyttyä italialaiset katsojat olivat niin kiitollisia ulkomaalaisesta esityksestä, että jäivät keskustelemaan esiintyjien kanssa. Purkua varten paikalle oli saapunut lisää valoteknikoita sekä näyttämöhenkilökuntaa. Lopulta viimeisetkin katsojat poistuivat ja aloitimme esityksen purkamisen. Purkua ei voinut aloittaa edes vain muutaman katsojan läsnä ollessa, sillä se olisi ollut turvallisuusriski. Oma työryhmämme ja näyttämöhenkilökunta keskittyivät verhojen alas ottamiseen ja viikkaamiseen samalla kun valoteknikot ottivat alas kaikki heittimet. Koska koko valosuunnitelma oli toteutettu vastaanottavan tahon valokalustolla, vastuullani oli huolehtia vain siitä, että kultaiset verhot lähtisivät mukamme takaisin Suomeen. Purku oli nopeasti ohi ja lopuksi kiitimme kaikkia kanssamme töitä tehneitä henkilöitä hyvästä yhteistyöstä.

5 POHDINTA

Tähän opinnäytetyöhön on tiivistetty kaikki työvaiheet, jotka sisältyvät vierailevan esityksen valotekniseen toteuttamiseen. Alalla käytettävät työtavat kuitenkin vaihtelevat esityskohtaisesti ja tässä tapauksessa olen koonnut kerrottavaksi perusasioita, jotka ovat omilla tavoillaan toistuneet esityksissä joita olen ollut tekemässä.

Esityksen valotekninen toteuttaminen alkaa keskustelulla vastaanottavan tahon kanssa, jossa käydään esityksen *raiderin* kautta läpi mitä vierailija tarvitsee, jotta esityksen valojen toteuttaminen olisi mahdollista. Vastaanottava taho vastaa kertomalla millaiset puitteet heillä on tähän tarjota. Tämä vierailun tuottamisen alkuvaiheessa käyty keskustelu luo pohjan vierailun toteuttamiselle ja ilman sitä molempien osapuolten valmistautuminen hankaloituisi huomattavasti. On siis tärkeää, että *raiderista* käy ilmi kaikki valojen toteuttamiseen liittyvät vaatimukset, jotta vastaanottava taho osaa omalta osaltaan valmistautua vastaanottamaan ja toteuttamaan vierailun. Vastaanottajalta saatujen tietojen pohjalta vierailija voi aloittaa vierailuun valmistautumisen.

Vierailuun etukäteen valmistautuminen helpottaa työskentelyä sen aikana. Jos esityksen valoja ei mitenkään etukäteen valmisteltaisi uuteen tilaan sopivaksi, pitäisi kaikki valoihin liittyvät ratkaisut tehdä vasta paikan päällä. Tämä saattaisi vaikeuttaa esityksen toteuttamista, sillä se olisi työläämpää, veisi paljon enemmän aikaa ja pahimmillaan hidastaisi koko työryhmän työskentelyä. Opinnäytetyössä esiteltyt valoihin liittyvät dokumentit mahdollistavat vierailuun valmistautumisen, joten ne on hyvä olla olemassa esityksen ensi-ilta vaiheesta asti. Valosuunnitelman muokkaaminen uuteen tilaan sopivaksi vie huomattavasti vähemmän aikaa, kun valoista on jo etukäteen olemassa kaikki tarvittavat dokumentit. Valmistautumisen tärkeyden huomaa parhaiten itse vierailun aikana. Esityksen valojen toteuttaminen tapahtuu usein hektisessä ympäristössä, jossa saattaa tulla vastaan odottamattomia ongelmia ja suunnitelmia saatetaan joutua muuttamaan tiukassa aikataulussa kovan paineen alla. Tällaisissa tilanteissa valovastaavan tulee tuntee toteutettava valosuunnitelma mahdollisimman hyvin ja osata parhaansa mukaan reagoida nopeasti, ratkaista ongelmia, priorisoida sekä kommunikoida.

Mielestäni opinnäytetyö avaa hyvin aikajärjestyksessä työvaihe kerrallaan perusasiat, jotka tapahtuvat vierailevan esityksen valoja toteutettaessa. Esitelty case-esimerkki tu-

kee tekstiä ja antaa selkeän käytännön esimerkin siitä, miten asiat oikeasti tapahtuvat. Aivan kaikkia aiheeseen liittyviä asioita kuitenkin ei ole käsitelty. Esimerkiksi monissa esityksissä käytetään nykyään yhä enemmän liikkuvia valoja, joten opinnäytetyöhön voisi vielä lisätä selvennyksen siitä, miten niiden toiminta osana valosuunnitelmaa on mahdollista dokumentoida. Lisäksi olisi myös hyödyllistä tietää enemmän kaluston vuokraamiseen liittyvistä asioista. Miten se käytännössä tapahtuu ja mitä eri asioita tulee ottaa huomioon riippuen siitä, onko vastaanottava taho vai vierailija itse vastuussa vuokraamisesta.

LÄHTEET

Essig, L. 2005. Lighting and the Design Idea. 2. painos. Wadsworth.

European Lighting School. 2015. Reproducing the Light. Luettu 4.4.2016.
<http://www.lightingschool.eu/portfolio/6-reproducing-the-light/>

Leskinen, M. 2010. Konserttivalaistuksen ennakkosuunnittelu. Viestinnän koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Moran, N. 2007. Performance Lighting Design. How to Light for the Stage, Concerts and Live Events. Lontoo. A & C Black Publishers Ltd.

Shelley, S. 1999. A Practical Guide to Stage Lighting. Focal Press.

LIITTEET

Pöllänen, A. 2016. Di anima et di corpo raideri.

Bagatin, A. 2016. Teatro Comunale Bolzano Teatro Studio pohjakuva.

Bagatin, A. 2016. Teatro Comunale Bolzano Teatro Studio sivukuva.

Bagatin, A. 2016. Teatro Comunale Bolzano Teatro Studio kalustolista.

Pöllänen, A. 2016. Di anima et di corpo valokartta, katto.

Pöllänen, A. 2016. Di anima et di corpo valokartta, lattia.

Pöllänen, A. 2016. Di anima et di corpo lavasteiden pohjakuva.

Pöllänen, A. 2016. Di anima et di corpo lavasteiden ripustus ohjeistus.

Pöllänen, A. 2016. Di anima et di corpo valotilanteet.

Pöllänen, A. 2016. Di anima et di corpo käsikirjoitus.

LIITTEET**Liite 1. Di anima et di corpo raideri**

(Pöllänen 2016)

1 (6)

Updated 23.3.2016

Di anima et di corpo**Choreography by Anna Mustonen****Technical Rider**

Zodiak - Center for New Dance
 Tallberginkatu 1B/154
 FI-00180 Helsinki
 Finland
 Tel. +358 (0)9 694 4948
 www.zodiak.fi

Management

Maija Eränen
 Email: maija.eranen@zodiak.fi
 Tel: +358 50 3800 979

Touring Personnel

3 Performers
 1 Technical Crew member
 1 Choreographer

Lighting designer Anna Pöllänen
 Email: [REDACTED]
 Tel: [REDACTED]

Choreographer Anna Mustonen
 Email: [REDACTED]
 Tel: [REDACTED]

Should there be any alterations to the requirements stated in this rider from The Presenter's part, The Presenter must contact the management and the respective designer first.

NOTE: THIS RIDER IS FOR REFERENCE ONLY. THE CONDITIONS OF THIS RIDER ARE SUBJECT TO CHANGE

The company will work to accommodate the needs of the presenter and the specific limitations of the venue. -In order to do so the company needs good quality drawings of the venue (a ground plan, a side section, in scale) at least 2 months prior the performance.

Description

Di anima et di corpo is a concert or performance of intense emotions, combining 17th century cembalo music and singing to new dance. According to the Doctrine of Affects, theory of music in the Baroque era, the function of music was to affect the listener's body and emotions. Music was capable of arousing specific emotions within the listener, causing physical reactions. How can one move the souls of modern-day spectators?

Duration: 60 minutes

[REDACTED]

ZODIAK Center for New Dance
 Tallberginkatu 1B/154, FI-00180 Helsinki, tel +358 9 694 4948, fax +358 9 562 5805, email zodiak@zodiak.fi www.zodiak.fi

(jatkuu)

1. Space Requirements

1.1. Stage crew

The Presenter guarantees the at least the following stage crew for the duration of The Company's visit:

1 Senior stage manager

1 Stage hand

English speaking stage manager with full authorities must be present at all working times.

1.2. Performance area

Performance area should be at least:

10 meters wide

12 meters deep

4,5 meters high (rigging grid)

Preferably a black box theatre space with a black backdrop to cover the back wall of the stage.

1.3. The set

Set requirements provided by The Presenter:

Preferably a black dance floor upstage.

Organza legs need eight (8) pipes or wooden sticks, length 140cm for hanging.

Organza borders need four (4) pipes or ladder, length 9 meters for hanging.

In case trim height is 4,5 meters the borders can be hanging from the grid.

See the attached ground plan of the set.

Company will provide:

4 pairs of gold-color organza legs and borders

1.4. Notes

Venue should be as clean and plain as possible. I.e. all unnecessary technical equipment, props, etc., should be cleared well before the set up.

2. Light Requirements

2.1. About the light plot

The attached light plot shows the rig in the original version of 'Di anima et di corpo'. It may be used as a reference but it is subject to change.

2.1. Lighting crew

The Presenter guarantees the following lighting crew for the duration of The Company's visit:

2 lighting technicians for the set up.

1 English speaking lighting technician with the full knowledge of the lighting system for the show and pre and post performance technical work.

2.2 Light equipment

32 x 1 kW fresnel or PC + filter frames

7 x 750 W ETC Source four 36° profiles + filter frames

Flood light. In the original version it was created with 11 pieces of 150 W symmetric floods.

1 x 30 W PAR36, narrow spot

Audience light. In the original version it was created with a chandelier.

Gel frames for all fixtures

Shutters (knives) for all profiles

Barn doors for two (2) fresnels

A stand for sidelight, height about 2 meters

All necessary cabling

2.3. Gels

The Presenter provides following gels for the lights: LEE 156, LEE 202, LEE 256, LEE774

ZODIAK Center for New Dance

Tallberginkatu 1B/154, FI-00180 Helsinki, tel +358 9 694 4948, fax +358 9 562 5805, email zodiak@zodiak.fi www.zodiak.fi

2.4. Control

39 Dimmer channels
DMX lighting control board

3. Sound Requirements

3.1 Sound crew

1 Sound technician for the set up.

At all working times one of the local sound crew members listed above must be the main sound technician/supervisor for the venue with access to all facilities and preferably English speaking.

3.2. Sound equipment**Sound system**

- High quality full range sound system suitable for the size of the venue in FOH-arrangement, including necessary amplifiers, processors and loudspeakers. (Preferably D&B, Nexo, Mayer or L'Acoustics)
- Digital mixer suitable for the size of the venue and sound system.

The Presenter should provide:

Musical instruments

- A harpsichord with following attributes:
 - Ambitus min GG-d3
 - Pitch 440Hz
 - It must be possible to take the lid off
 - One manual is enough, Italian toe harpsichord is preferred
 - Strings and quills must be all there, musician will tune and do small repairs if needed
 - Registers needed: 8' + 8' (this is normally the minimum)

The Company brings:

- A Casio keyboard

Sound Equipment

- Digitech Whammy pedal
- 2 x high quality DI boxes.
- In the original version we used DPA omnidirectional condenser clip microphone with XRL adapter (DPA 4061 BM Low Sens) for the harpsichord. We will need natural sounding amplification for the harpsichord and the vocal. The mics needs to be as invisible as possible.
- Necessary cabling to/from the stage to/from the mixer.
- Necessary cabling from the Casio keyboard to DI boxes and to the Digitech Whammy.
- A stand for the keyboard

Di anima et di corpo - Technical rider

4

4. Schedule And Manpower

1st day (3 technicians)

Set up for light, sound and scenography, 4 hrs

2nd day (2 technicians)

10 Focusing and set up of the musical instruments (2)

12-14 A studio for warm-up of the performers

13 Programming lighting cues, sound check (2)

14 Stage rehearsals (1)

15 Technical run through (1)

17 Stage for warm-up of the performers (1)

19 Curtain (1)

Other performances

Stage for rehearsals and warm-up of the performers: 3 hours before each performance

5. Other Requirements

5.1. Tools

The Presenter should provide:

Genie or working scaffold for set up and strike.

Plenty of cable ties for hanging the set.

5.3. The Backstage

The Presenter should provide:

A well lit changing room with mirrors

Lot of bottled water! (if water from tap is not suitable for drinking)

Towels

Ice packs

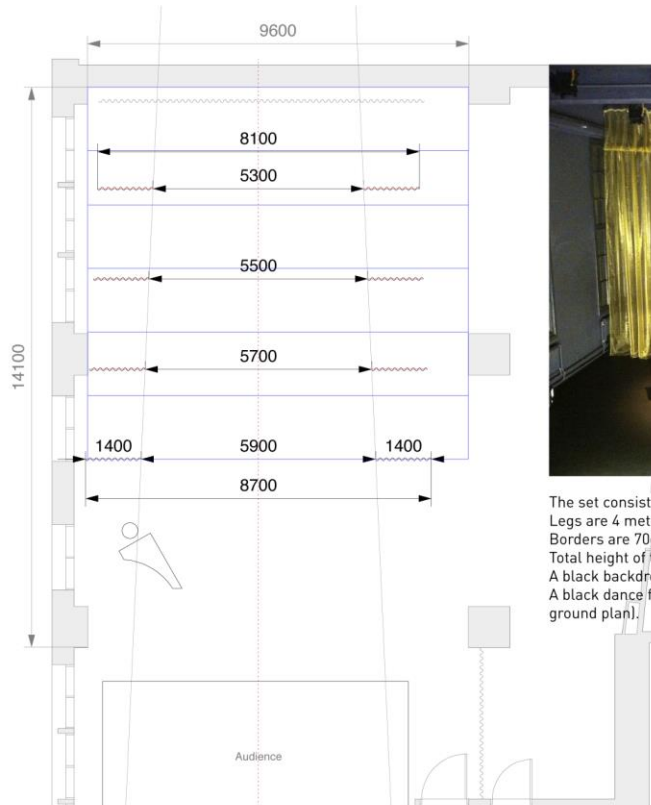
5.4. Notes

There is no smoke or live fire on the stage.

5.5. Attachments

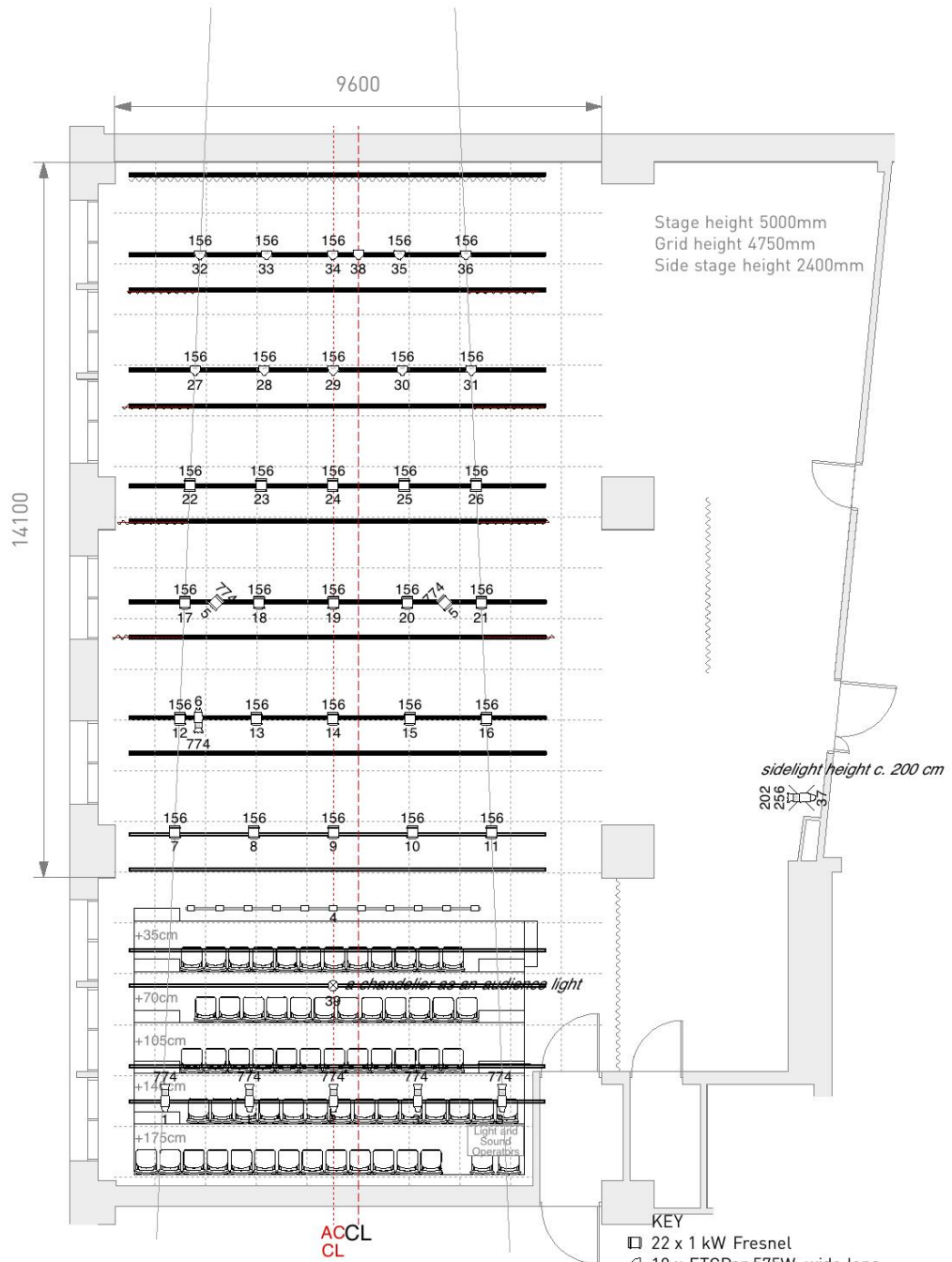
Ground plan of the set (A4, 1:100)

Light plot (A4, 1:100)

The set consists of four sets of gold-color organza legs and borders. Legs are 4 meters tall and they need 8 x 140cm sticks or pipes for hanging. Borders are 70cm tall and they need 4 x 9 meters pipes or ladder for hanging. Total height of the set in the original version was 4,65 meters. A black backdrop is preferred. A black dance floor (marley) laid horizontally on upstage (blue lines in the ground plan).

Zodiak Studio Stage 1:100
ZODIAK - Center for New Dance
 Anna Mustonen: DI ANIMA ET DI CORPO 10/2012

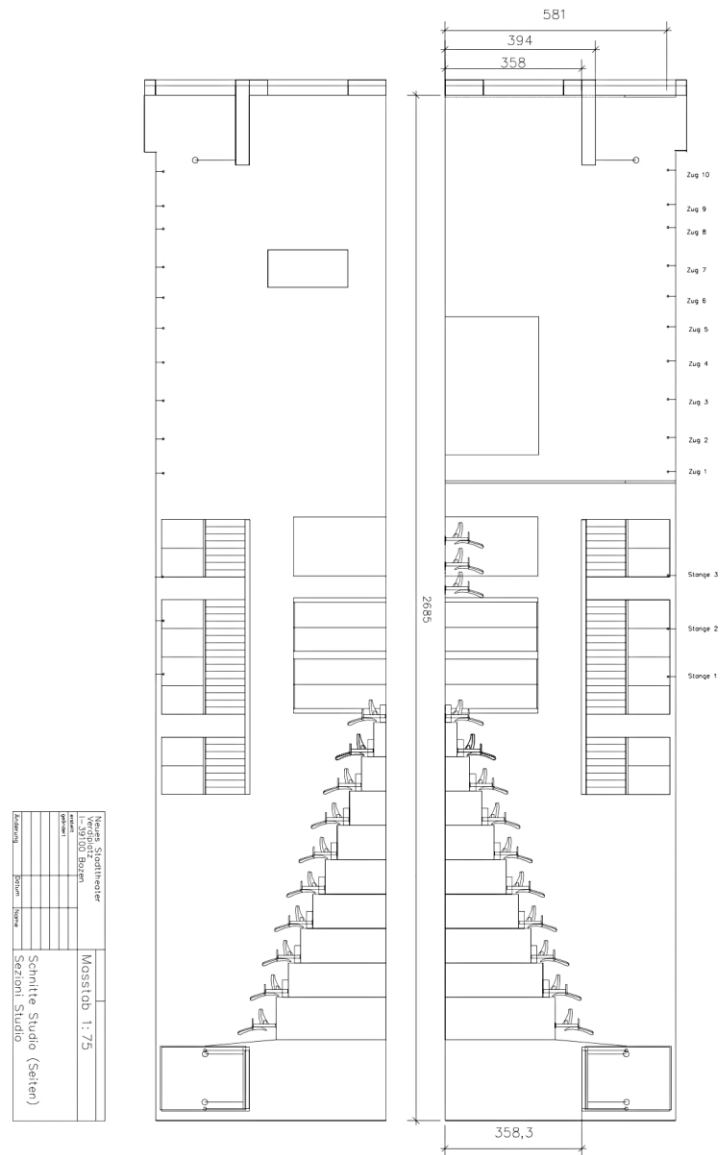
Zodiak Studio Stage 1:100

ZODIAK - Center for New Dance

Anna Mustonen: DI ANIMA ET DI CORPO 10/2012

Liite 3. Sivukuva vastaanottavan tahon teatteritilasta

(Bagatin 2016)

Liite 4. Vastaanottavan tahon kalustolista

(Bagatin 2016)

Scheda Tecnica Teatro Studio:

Capienza pubblico:

Mass. 272 posti
Di cui 214 posti fissi (tribuna)

Misure palco scenico:

Larghezza: 14m
profondità da boccascena smontabile: 10 m
profondità da boccascena, altezza intera: 8,30 m (ballatoio in fondo)
senza declivio
Altezza: 6 m / sotto tiri 5,80 m
apertura boccascena: 10 m
altezza boccascena: 5 m

sipario principale da montare alla greca, panno nero,
magazzino a destra del palco

Scenotecnica:

10 tiri manuali ad arganello da 250kg
lunghezza stangone: 12m
tiri a pettine ai lati
3 stangoni fissi in proscenio

Inquadratura nera, quinte e soffitti di velluto nero

Zona carico-scarico:

Dalla rampa del palco laterale è comodamente accessibile con un montacarichi fino al secondo interrato, lato del palco.
Montacarichi: lunghezza 7m, altezza 2,50m, larghezza 1,80 m

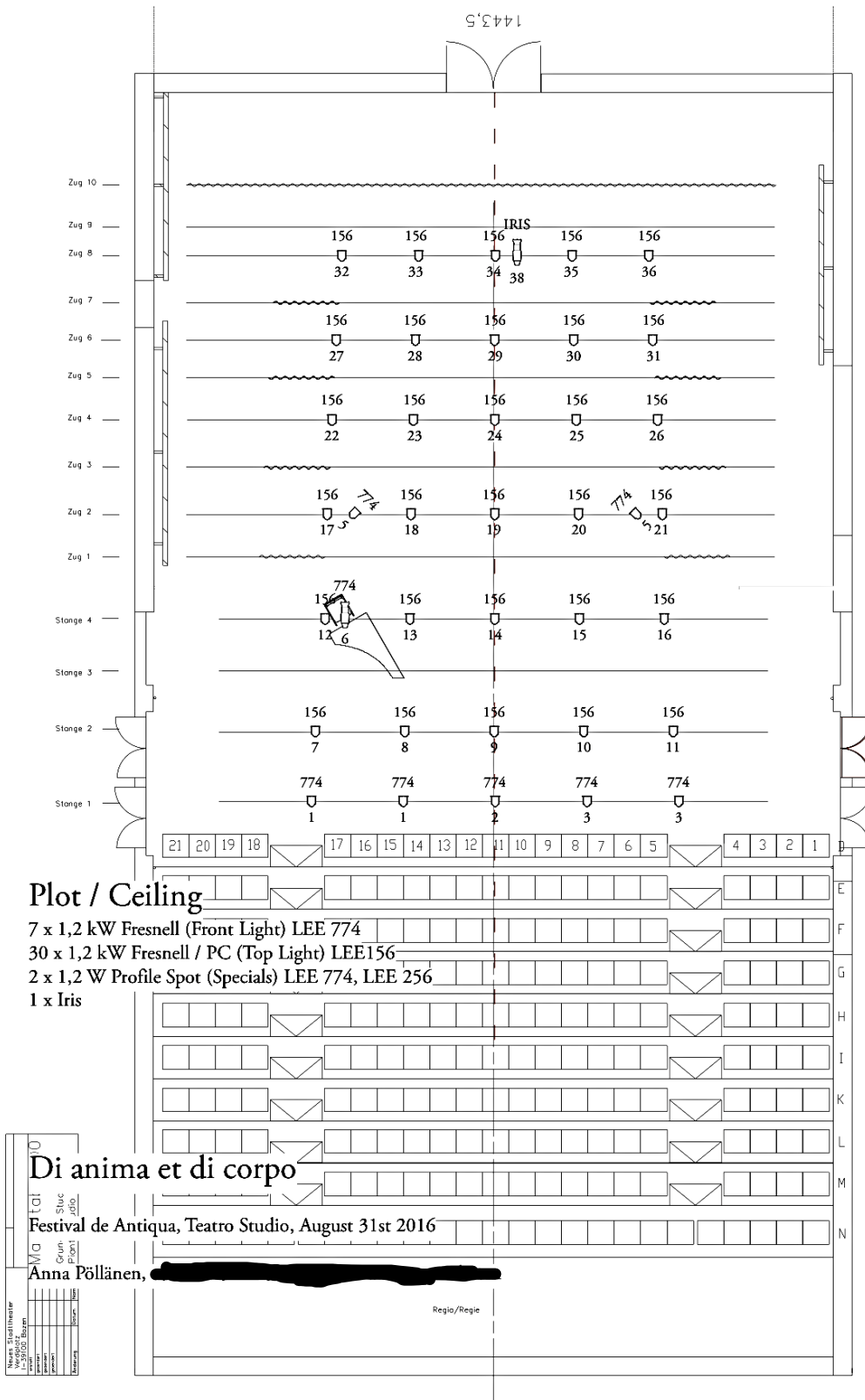
Luci:

Console: ADB Phoenix 5 xt
1 DMX linea
prese dimmerate 2,5 kw: 168
prese dimmerate 5 kw: 12
Ulteriori dettagli su richiesta

Info: Technical Director Alfredo Bagatin, T 0039 0471 304 163
alfredo.bagatin@stadttheater.bozen.it

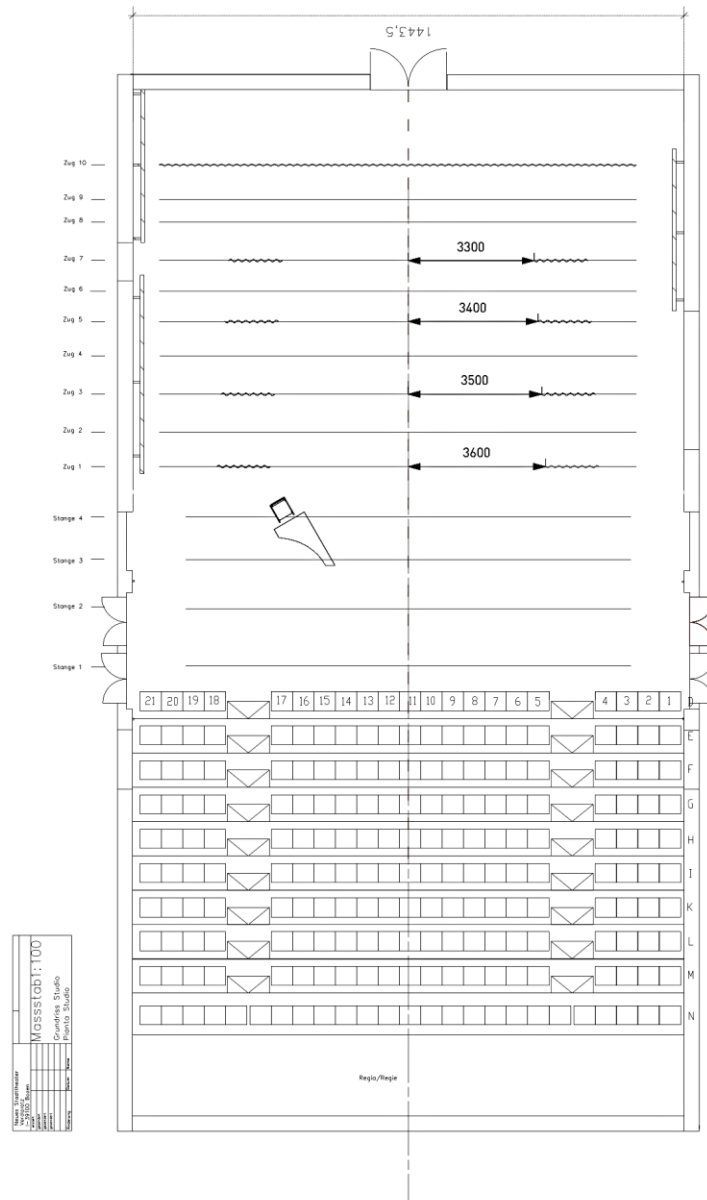
Liite 5. Di anima et di corpo uudelleen piirretty valokartta, katto

(Pöllänen 2016)

Liite 7. Di anima et di corpon uudelleen piirretty lavasteiden pohjakuva

(Pöllänen 2016)

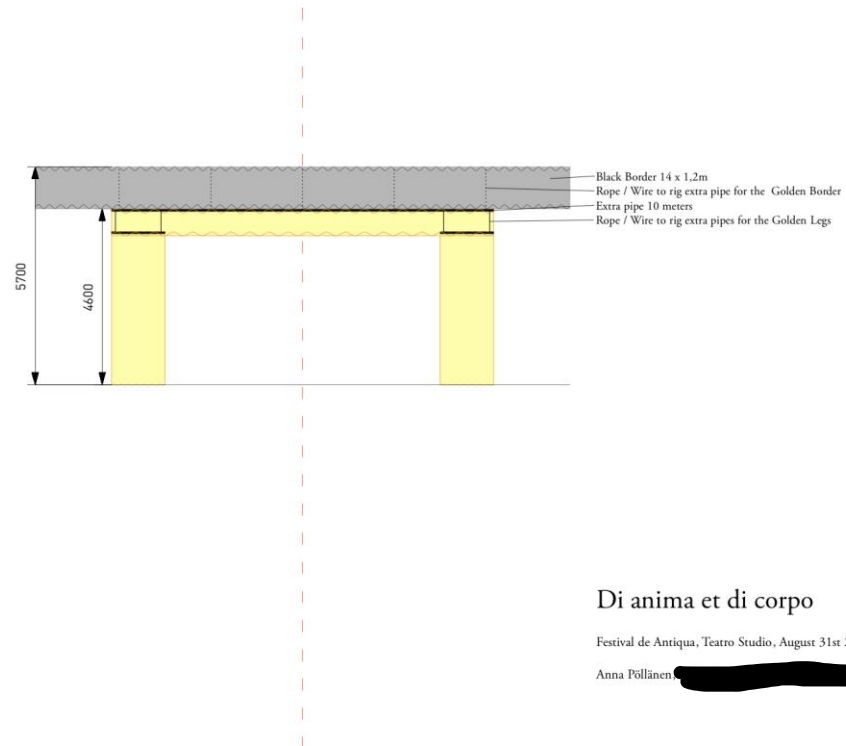
Di anima et di corpo

Festival de Antiqua, Teatro Studio, August 31st 2016

Anna Pöllänen

Liite 8. Di anima et di corpo lavasteiden ripustusohje

(Pöllänen 2016)

Liite 9. Di anima et di corpo valotilanteet

(Pöllänen 2016)

1 (5)

Di anima et di corpo, valotilanteet 08/2016

- CUE 1 kruunu ja/tai katsomovalo 70% tai jotain
cembalo fresu ch 13, 60% tai vähemmän
Katja fresu ch 7 tai 8, 30% tai vähemmän
- CUE 2 Time in 8 s. Time out 12 s.
cembalo ch 6, 30%
cembalo fresu ch 13, 30%
Katja fresu ch 7 tai 8, 30%
- CUE 3 Time 12 s.
Sama kuin CUE 2
+ esi-isä ch 38, 20% silleen että just ja just näkyy
- CUE 4 Time 1 s.
Sama kuin CUE 2 (fade out esi-isä)
- CUE 5 Time 20 s. (tai lyhyempi, en oo varma tästä)
Cembalo ch 6, pieni hehku
Saaran ramppivalo (fresu) ch 40, 40% (lämmin, ei pala puhki mutta ei liian pimeä)
- CUE 6 Time in 12, Time out 16
Sama kuin CUE 2
- CUE 7 Time in 8, Time out 24
Katjan fresu ch 7, 20%
Cembalo ch 6, 30%
Cembalo ch 13, 70%

(jatkuu)

- CUE 8 Time 8
Kruunu ja/tai katsomovallo 35% tai jotain
Ramppi ch 4 50% (verhot sopivasti tulee esiin)
Cembalo ch 6, 30%
Cembalo ch 13, 70%
- CUE 9 Time 8
Kruunu ja/tai katsomovallo 35% tai jotain
Ramppi ch 4 50%
Etufresut ch 1 ja 2, 40%, ch 3, 10%
Etufresut ch 5, 40%
Cembalo ch 6, 40%
Toplight 7-11, n. 50%
Toplight 12-16, n. 55%
Toplight 17-21, n. 75%
Toplight 22-26, n. 70%
Toplight 27-31, n.50%
Toplight 32-36, n. 45%
- CUE 10 Time 20 tai 25 s. tai jotain
Kruunu ja/tai katsomovallo 35% tai jotain
Ramppi ch 4 50%
Etufresut ch 1-3, 40%
Etufresut ch 5, 40%
Cembalo ch 6, 40%
Toplight 7-11, n. 70%
Toplight 12-16, n. 75%
Toplight 17-21, n. 95%
Toplight 22-26, n. 90%
Toplight 27-31, n.70%
Toplight 32-36, n. 65%
- CUE 11 Time 20
Kruunu ja/tai katsomovallo 35% tai jotain

- Ramppi ch 4 50%
- Etufresut ch 1-3, 40%
- Toplight 7-11, n. 70%
- Toplight 12-16, n. 75% HUOM CH 13. VOI OLLA 95% (kato silmälä)
- Toplight 17-21, n. 70%
- Toplight 22-26, n. 70%
- Toplight 27-31, n. 65%
- Toplight 32-36, n. 60%
- huom. Lisäksi ulkovalo, jos se ei ole suorassa sähkössä tms.*
- CUE 12 Time 6
- Ramppi ch 4, 40%
- Toplight 7-11, n. 44%
- Toplight 12-16, n. 55%
- Toplight 17-21, n. 60%
- Toplight 22-26, n. 55%
- Toplight 27-31, n. 50%
- Toplight 32-36, n. 45%
- CUE 13 Time 20 s.
- Ramppi ch 4, 30%
- Ch 30, 90%
- CUE 14 Time in 8, Time out 12
- Ramppi ch 4, 26%
- Cembalo ch 6, 30%
- Ch 7-8, 53%
- Ch 26, 10%
- Ch 30, 45%
- huom. Ehkä myös ch 1?*
- Ulkovalo off*

- CUE 15 Time in 8 s. Time out 18
Ramppi ch 4, 26%
Cembalo ch 6, 30%
Ch 7-8, 53%
Ch 26, 45%
Ch 30, 21%
- CUE 16 Time in 30 s. Time out 40 s.
Ramppi ch 4, 30%
Cembalo ch 6, 34%
Ch 7, 70%
Ch 8, 53%
Ch 9, 50%
Ch 24, 28%
Ch 26, 20%
Ch 30, 22%
- CUE 17 Time in 15 s. Time out 35 s.
Ramppi ch 4, 26%
Cembalo ch 6, 30%
Ch 7-8, 53%
Ch 24, 28%
Ch 21, 28%
- CUE 18 Time in 8 s.
Sama kuin CUE 17
+ ramppi ch 40, n. 26% (sopivasti, kato silmällä)
- CUE 19 Time 2 s.
Ramppi ch 4, 26%
Cembalo ch 6, 30%
Ch 7-8, 53%
- CUE 20 Time in 8 s. Time out 30 s.
Ramppi ch 4, 36%

Cembalo ch 6, 50%
Sivualo ch 37, FL!

CUE 21 Time 2 s. (tai 1, kato silmällä)
Kruunu ja/tai katsomovallo 34%
Etualo ch 1-3, 10%
Ramppi ch 4, 40%
Cembalo ch 6, 50%
Sivualo ch 37, FL!

CUE 22 Time 6 s.
Sama kuin CUE 21
+ Etualo ch 1-3, 55%

CUE 23 Time 12 s.
Kruunu ja/tai katsomovallo 70%
Ramppi ch 4, 20%

Liite 10. Di anima et di corpo käsikirjoitus

(Pöllänen 2016)

1 (3)

Di anima et di corpo, käsikirjoitus 08/2016

CUE 1	<p>Preset Katja makaa näyttämöllä, yleisö tulee sisään</p>	
CUE 2	Kun yleisö valmis	
CUE 3	Kun musiikki alkaa (Il tempo)	
CUE 4	Esi-isän pää katoaa "Faccia dunque..."	
CUE 5	Saara takaa ramppiin, kun on Mannan kohdalla	
	<p>Il tempo Il tempo fugge La vita si distrugge E già mi par sentire L'ultima tromba e dire:</p> <p>Uscite dalla fossa Ceneri sparse ed ossa Sorgete anime ancora Prendete i corpi or'ora</p> <p>Venite à dir il vero Se fu miglior pensiero Servire al mondo vano O al Re del Ciel soprano</p> <p>Si che ciascun' intenda Apra gli occhi e comprenda Che questa vita è in vento Che vola in in momento</p> <p>Oggi vien fore Doman si more Oggi n'appare Doman dispare</p> <p>Faccia dunque CUE 4 ognun prova Mentre il tempo li giova Lasciar quant'è nel mondo, Quantunque in sè giocondo</p> <p>Et opri CUE 5 con la man', opri co'l core, Perché del ben'oprar frutto è l'honore.</p>	<p>Aika Aika kiittää Elämä katoaa Ja jo olen kuulevinani Viimeisen trumpetin, joka sanoo:</p> <p>Tulkaa ulos haudoista Hajonneet tuhkat ja luut Nouskaa uudelleen, sielut, Ottakaa nyt yllenne ruumiit</p> <p>Tulkaa kertomaan totuus Oliko parempi ajatus Palvella turhaa maailmaa Vai korkean taivaan kuningasta</p> <p>Niin, että jokainen tajuaa, Avaa silmänsä ja ymmärtää Että tämä elämä on tuulta Joka lentää pois hetkessä</p> <p>Tänään se syntyy Huomenna kuolee Tänään ilmestyy Huomenna katoaa</p> <p>Antakaa jokaisen kokeilla, Kun vielä on aikaa, Jättää se mikä on maailmaa Vaikka kuinka nautittavaa</p> <p>Ja työskennellä käsin, sydämin, Sillä hyvä työ on kunnian hedelmä.</p>
CUE 6	Kun musiikki alkaa (Cento, instrumentaali)	
	Katja nousee seisomaan, katselee yleisöön	
CUE 7	Katja kääntää katseen, lähtee paikaltaan	
	Katja ja Saara cembalon vierelle	
CUE 8	Kun musiikki alkaa (Dolcissimo sospiro)	
CUE 9	Katja ja Saara lähtevät paikoiltaan viimeisellä "ad altro..."	
	<p>Dolcissimo sospiro Ch'esci da quella bocca Ove d'amor ogni dolcezza fiocca; Deh, vieni a raddolcire L'amaro mio dolore. Ecco, ch'io t'aprio il core, Ma, folle, a chi ridico il mio martire? Ad'un sospiro errante (x5) Che forse vola in sen ad altro CUE 9 amante.</p>	<p>Suloisin huokaus joka pääsee näiltä huuilta joilta rakkauden lempeys tulvii; Tule, huojenna katkeraa tuskaani. Katso, avaan sydämeni sinulle, mutta, hullu, kenelle toistelen tuskiani? Harhailevalle huokaukselle joka kenties lennähtää toisen rakkaan rintaan.</p>
CUE 10	<p>Biisi loppuu, kaikki on stillissä (aika pitkään). Manna nousee, kaikki kumartavat. Kun musiikki alkaa (Picchi: Pass'e mezzo, instrumentaali)</p>	

1

(jatkuu)

Katjan ja Saaran duetto, paljon liikuntaa.
Saara ottaa miimisen mikrofonin ja alkaa juontaa.
Katja asettuu cembalon vierelle.

CUE 11

Juontaja (Saara) kääntyy ja poistuu näyttämöltä

Monteverdi: *Quel sguardo sdegnosetto* (Scherzi musicali cioè arie et madrigali no. 2)

Quel sguardo sdegnosetto
Lucente e minacioso,
Quel dardo velenoso
Vola a ferirmi il petto:
Bellezze ond'io tutt'ardo
E son da me diviso.
Piagatemi col sguardo,
Sanatemi col riso.

Armatevi pupille
D'asprissimo, d'asprissimo rigore,
Versatemi su'l core
Un nembo di faville,
Ma 'l labro non sia tardo
A ravvivarmi ucciso.
Feriscami quel sguardo,
Ma sanimi quel riso.

Begli occhi a l'armi, a l'armi!
Io vi preparo il seno.
Gioite di piagarmi,
Infin ch'io venga meno.
E se da vostri dardi
Io resterò conquiso,
Ferischino quei guardi,
Ma sanimi quel riso.

Tuo halveksiva katse
säihkyen ja uhaten -
tuo myrkkynuoli -
syöksyy ja iskee sydämeeni.
Sulot, jotka ovat sytyttäneet minut liekkeihin,
ja halkaisseet kahtia.
Haavoita minua katseellasi,
paranna naurullasi!

Silmät, aseistautukaa
raskaimmalla ankaruudella,
kaatakaa sydämeeni
pilvi kipinöitä!
Mutta älkööt huulet viivytkö
ruumiini elvyttämisessä;
antakaa katseen haavoittaa
mutta tuon hymyn taas parantaa.

Aseisiin, ihanat silmät!
Valmistan rintanne teille:
haavoittakaa iloiten,
kunnes pyörryn.
Mutta jos nuolihenne
jään häviölle,
haavoittakaa minua katseellanne!
mutta parantakaa hymyllä.

Katja laulaa rampissa, Manna lopettaa soittamisen, juontaja tulee takaisin, Mannan soolo, Katjan haahuilu.
Katja ja Saara makaavat tikkuina. Mannan pahoinvointi, sit poistuu ovesta ja Katja seuraa.
Suihku. Saara kohti takaverhoa.

CUE 12

CUE 13

**Saaran jalka takaverhoon, odota että häviää kokonaan näkyvistä
Saara peruuttaa diagonaalissa takaspottia kohti "che l'alma invaghi"**

Monteverdi: *Si dolc'è il tormento*
(Quarto scherzo delle ariose vaghezze)

Si dolc'è il tormento che in seno mi sta
ch'io vivo contento per cruda beltà.
Nel ciel di bellezza s'accreschi furezza
et manchi pietà, che sempre qual scoglio
all'onda d'orgoglio mia fede sarà.

La speme fallace rivolgam' il piè,
diletto né pace non scendano a me,
e l'empia ch'adoro mi nieghi ristoro
di buona mercè: tra doglia infinita
tra speme tradita vivrà la mia fé.

Per foco e per gelo riposo non ho,
nel porto del Cielo riposo haverò.
Se colpo mortale con rigido strale
il cor m'impiaghò, cangiando mia sorte
col dardo di morte il cor sanerò.

Se fiamma d'amore già mai non senti
quel rigido core ch'il cor mi rapi,
se nega pietate la cruda beltate
che l'alma invaghi CUE 13 ben fia che
dolente
pentita e languente sospirami un di.

Manna ja Katja tulevat cembalon vierelle

CUE 14

**Pysähtyvät, juuri ennen kumarrusta
(Ardo)**

CUE 15

"e appena" pienen tauon jälkeen

CUE 16

Saara tömähtää lattialle

Niin ihana on tuska joka valtaa sydämeni,
että olen onnellisena sen julmasta kauneudesta.
Kauneuden raivo nouskoon taivaalle
sääliä; koska uskollisuuteni pitää
kuin kivi vastaan ylpeyden aallokkoa.

Turha toivo, johda askeleitani,
älköön rauha tai ilo lankea minulle!
Julmuri, palvottuni, kieltää minulta
ihanan armon; loppumattomassa kivussa,
petetyssä toivossa uskollisuuteni kestäköön.

Ei tarjoa minulle rauhaa kuumuus tai jää.
Vain taivaassa saan levon.
Jos ankanan nuolen kuolonisku haavoittaa,
kohtaloni muuttaen,
nuoli kuoleman parantaa sydämeni.

Jos kylmä sydän, joka vei omani,
ei koskaan tuntenut lemmenpoltetta;
jos julma kauneus, joka hurmasi sieluni,
kieltää minulta säälin,
kuolkoon hän jonain päivänä
kauttani tuskissaan, katuen, kaivaten.

- CUE 17 Saara lähtee keskispotista kohti cembaloa
Saara Katjan vierelle, sit menee takaisin keskispottiin
- CUE 18 Saara lähtee keskeltä kohti ramppia
- CUE 19 Saara laahautuu sivuverhon taakse, musiikin viimeiselle iskulle
Saara roudaa Casion
- CUE 20 Katja lattialle makaamaan, musiikin viimeisellä iskulla

CUORE CHE REPRIME ALLA LINGUA DI MANIFESTARE IL NOME DELLA SUA CARA

Ardo in tacito foco,
neppure m'è concesso
dal geloso cor mio
far palese a me stesso
il nome di colei ch'è 'l mio desio,

ma nel carcer del seno
racchiuso tien l'ardore,
carcerier di se stesso, il proprio core

CUE 15 e appena sia contento
con aliti e sospiri CUE 16
far palese alla lingua i suoi martiri.

CUE 17
Se pur per mio ristoro
con tributi di pianto
mostrar voglio con fede
a quella ch'amo tanto
che son d'amor le lagrime
le lagrime mercede,

ecco 'l cor ch'essalando
di più sospiri il vento,
assorbe il pianto e quell'umor n'ha spento

e con mio duol m'addita

che gl'occhi lagrimanti CUE 18
sono mutole lingue negli amanti.

Qual sia l'aspro mio stato
ridir nol ponno i venti,
neppur le selve o l'onde
udiro i miei lamenti,
ma solo il duol entro al mio cor s'asconde

e quale in chiuso specchio
disfassi pietra al foco,
tal io m'incenerisco a poco a poco CUE
19

e s'ad altri la lingua
è scorta alla lor sorte,
a me la lingua è sol cagion di morte.

CUE 20

Pastorale (bändi)

Manna ja Saara soittavat yhdessä, Katja nousee haudasta ja tulee bändiin, Katjan soolo.
Sopivat yhteisen lopetuksen katsekontaktilla.

- CUE 21 Musiikin viimeiselle iskulle
- CUE 22 Etuvalot/ kiitos
- CUE 23 Kiitosten jälkeen, yleisö poistuu

Palan hiljaisella tulella
eikä mustasukkainen sydämeni
salli minun paljastaa itselleni
sitä nimeä, joka on haluni kohde.

Mutta rintani vankilassa
pitää vanginvartija, oma sydämeni,
vankinaan hehkua

ja heti kun olisi hetken tyytyväinen
hengittäen ja huoaten,
tekee taas sanoin näkyväksi kärsimyksensä.

Jos vain vahvistukseksi
saisin maksaa itkulla (..?)
haluan vilpittömästi näyttää
sille, jota niin rakastan
että rakkaudesta johtuvat kyyneleet,
armolliset kyyneleet

katso sydäntä, joka huokuen
enemmän huokauksia kuin tuuli
imee itseensä itkun ja nesteet, jotka on tukahduttanut

ja tuskassani osoittaa minulle

että kyynelehtivät silmät
ovat rakastavaisten mykkiä kieliä.

Tämä olkoon katkera osani
toistaa eivät voi (nol pomno?) tuulet,
eivät myöskään metsät tai aallot
(udiro?) valituksiani
vain tuska sydämeni sisällä piiloutuu itseltään

ja niinkuin suurennuslasin polttopisteessä (?!chiuso specchio?)
sulaa kivi tuleksi,
niin minä hajoan tuhkaksi vähä vähältä

ja jos muille kieli
on heidän kohtalonsa airut (?)
niin minulle kieli on kuoleman syy.